

UNIVERSITAS

Norges største studentavis

Utgave 24 årgang 80

www.universitas.no

Torsdag 15. oktober 2026

URIX s. 16–17

OVER 1000 FRIVILLIGE PÅ STUDENTFESTIVAL

Nyhet s. 4–5

KUTT I FRI RETTSHJELP

JURK og Jussbuss
frykter for fremtiden

Nyhet s. 7

EKSPERTER OM «PERFORMATIV LESING»

Idé s. 22–23

LEDER OG KOMMENTAR

UNIVERSITAS

Ansvarlig redaktør:	Ingemar Stirling Gundersen
stirlingingemar@gmail.com	901 70 672
Nyhetsredaktør:	Ella Jørgenvåg Svendsen
ELJS@hotmail.no	941 27 058
Fotosjef:	Shilan Sari
Desksjef:	Emilie Sveinsson
Nettredaktør:	Emil Kvebæk Øvretveit

Uttegner:	Emilie Sveinsson
Uttegner:	Maria Mogens Bø
Uttegner:	Sigurd Graaberget
Uttegner:	Fabian Lenschow
Deskjournalist:	Åsne Skeie
Korrektursjef:	Mia Huse

Daglig leder:	Maryam Amini
Besøksadresse:	Moltke Moes vei 33
Post:	Boks 3 Blindern, 0313 Oslo
Epost:	universitas@universitas.no
Nettside:	www.universitas.no

En maskulin dugnad

Ingemar Stirling Gundersen, Ansvarlig redaktør

Polarisering har vært ordet på alles lepper de seneste årene. Spesielt har kjønns polarisering vært et grundig undersøkt fenomen, samt hvordan menn og kvinners virkelighetsforståelse flytter seg lenger og lenger fra hverandre. I denne ukens avis kan man lese debattinlegget «Fra MeToo til IAMJaneDoe» som omhandler Cornell-saken, og stiller spørsmålet: Hvor mange emneknagger skal til før noe endrer seg? Et annet betimelig spørsmål som må drøftes er: Hvor langt må ting gå før alle menn deltar i diskusjonen om alvorlige holdningsendringer?

La meg ta dere tilbake til forrige torsdag. NRKs Debatten skulle handle om den rystende Cornell-saken, der en kvinne ble utsatt for gruppevoldtekt av syv menn på et brorskap på det amerikanske eliteuniversitetet. En sak studentavisen The Cornell Daily Sun rapporterte. Man skulle trodd diskusjonen omhandlet hvordan vi kan hindre at noe slikt skjer igjen, og hvilke holdninger som kan ha ført til en slik grusomhet. Sentralt for diskusjon burde vært hvordan over 50 gruppechatmedlemmer ikke gjorde noe for å forhindre at dette skjedde. Debatten ble en helt annen.

Subjekt-spaltist Pål-Henrik Hagen brukte sin taletid på å bagatellisere statistikken om at 20 prosent av alle kvinner har blitt voldtatt, og på å hevde at voldtektskultur ikke er et problem i Norge.

I tillegg til dette besto panelet av Documents Lise Sørensen som ønsket å flytte diskusjonen over til innvandring, og Elden-advokat Inger Zadig som ønsket at kvinner selv skal ta ansvar for å ikke bli voldtatt. Hva faen holder vi på med? Forrige ukes Debatten ble en total fadese. En debatt om hvordan holdningsforebygging kan skje, skal ikke bli til en diskusjon om hvorvidt voldtektsstatistikken er reell eller ei. Debatten

Hvordan kan man på et maskulint vis påpeke forkastelige sjåvinistiske holdninger?

fremkaller noen ubehagelige spørsmål. Er dette vanlige holdninger blant menn? Har Debatten invitert helt koko stemmer for å helle bensin på bålet i debatten? Eller er bagatelliserende holdninger som Hagen står for, holdninger folk vi kjenner har? Er slike holdninger utbredt utenfor Oslo-boblen mange av oss lever i? Hvis NRK mener dette er to likevektige sider i en debatt, er Norge ekstremt mye mer polarisert enn vi tør å innrømme. Hvordan har holdninger som Hagens spredd seg? At betviling av voldtektsstatistikk er det viktige, i stedet for oppgjør med en åpenbart usunn mannskultur?

Hvordan kan man på et maskulint vis påpeke forkastelige sjåvinistiske holdninger? Mange av oss har vært der. Gutta-vorspiel der drøye kommentarer blir slengt over bordet. For eksempel vitsing om kvinner med seksuell karakter. Kanskje ikke med vonde intensjoner, men for å score litt drøy humor-latter. Jeg frykter at mange menn i mange år har latt dårlige holdninger bre om seg i frykt for å virke som en venstrevridd, «woke» Tante Sofie. Kan man gjøre det til det kuleste i verden å være en anstendig fyr i en sosial kontekst? Å påpeke at noen holdninger er forkastelige uansett hvilken humoristisk anledning de fremføres i? Hvordan kan man unngå å føle seg som moralens høye vokter, eller en «white knight», men diskutere det store spørsmålet: Hvordan kan 57 (!) menn ha latt dette skje? Forhåpentligvis er veien langt fra kødding på vorspiel til ignorering av voldtekt, men et sted må en holdningskampanje starte. Menn må på et felles seminar, der vi må finne ut av ting. Hvordan kan vi gjøre det fett å si ifra? Jeg inviterer til guttavors med høy føring av banneord, pils, sigg og baris. Da skal vi finne ut hvordan vi kan endre holdningene rundt kvinner. Ikke fordi vi er en gjeng woke Tante Sofieer som håper det vil gi oss poeng på «pick-me»-tabellen, men fordi det er vår fordømte plikt.

Arkivaren av Åsne Skeie

Arkivaren

Performativ lesing

Forrige semesters 3. mest leste sak i Universitas' var et intervju med sosiolog Harald Eia, som støttet influenser Oskar Westerlin i at verdien av utdanning for den enkelte er oppskrytt. For Eia selv betød utdanning mer «status» og en mulighet for å treffe jenter som «tenkte likt» som ham selv. Etter all oppmerksomheten Westerlin har fått for å lese boka «Fluenes herre» som en del av NRKs lesekampanje «Boktober», er det ikke til å underkjenne hvilken effekt det har å holde en bok i hånda. For når man til og med får statsministeren til å lese samme bok som en selv, kan det vel umulig være snakk om performativ lesing? Spørsmålet er bare om det er boka eller Westerlins status som kom først.

UNIVERSITAS

HØR HER 'A': Oslomet sitt bokprosjekt har ført til skarp debatt mellom to professorer. FOTO: Kanum Hovland

Oslomet

Professor kritiserer «ideologisk» leseprosjekt på Oslomet

I håp om å «styrke demokratiet» skal Oslomet få studenter og forelesere til å lese samme bok. UiO-professor kritiserer prosjektet for å være for «woke».

Manipulativ lesing

Mens VGs kommentator Shazia Majid takket Oskar Westerlin for å spre leseglede, mente bokansvarlig i Morgenbladet, Arne Borge, at «ikke all lesing er av det gode». Westerlins valg av bøker har farlige ideologiske undertoner av den libertarianske slagsen, skal vi forstå. Nei, det skal ikke være lett å ha bokvalget sitt på det rene. Ei heller hvis det skjer i regi av universitetet. I september uttalte professor ved UiO, Kristian Gundersen, til Universitas at Oslomets leseprosjekt «Et slitesterkt demokrati» var et «autoritært, ideologisk framstøt fra universitetet», og at boka studentene ble oppfordret til å lese, «Hør her'a» av Gulraiz Sharif, er en «woke ungdomsbok». Hvis man ikke vil gå rundt som et vandreende politisk statement, er det kanskje tryggest å slutte å lese, med andre ord. Eventuelt grave dypest i norskspekket fra videregående og velge Gunnlaug Ormstunges saga. Eller var det noe med at alt er ideologisk?

UNIVERSITAS

USIKKER: Harald Eia er usikker på om det er lurt å ta høyere utdanning eller ikke. FOTO: Emil Kvebæk Øvretveit

Høyere utdanning

Oskar Westerlin ut mot utdanning: Får støtte fra Harald Eia

Harald Eia får ikke bruk for universitetsutdanningen sin på jobb. Likevel er

- Universitas er en avis for og av studenter for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden SiO.
- Universitas arbeider etter Vær varsom-plakattens regler for god presseskikk.
- Universitas støttes av Velferdstinget, som står uten redaksjonelt ansvar.

ILLUSTRASJON: ØVIND HOVLAND

Du grønne, glitrande bok

Eg veit allereie kva eg ønskjer meg til jul. At regjeringa sluttar å ignorere den triple planetære økokrisa.

Klimapolitikk

Marius Moldsvor,
journalist hos Universitas

I den nye boka *Verden venter på oss* formulerer klimaaktivist Jonas Kittelsen tydeleg korleis ei samla solidaritetsrørsle kan kjempe fram nødvendig handling mot den triple planetære økokrisa. Denne tredoble krisa består både av ei klima-, natur- og forureiningskrisa, der alle tre krisene saman tek livet av menneske kvar dag. Boka er nyttig lesestoff til vår nye klima- og miljøminister Sigrun Aasland (Ap), som tydelegvis har lagt sine gamle standpunkt om ein stans i oljeleting på hylla.

Forrige veke la nemleg ferske klima-Aasland fram grøn bok, altså den årlege delen av statsbudsjettet som skildrar Noregs innsats for å nå sine lovfesta klimamål. I budsjettforslaget legg regjeringa opp til store kutt i nasjonale klimatiltak, som kutt i skogvern, den fossile vegbruksavgifta og ei nær halvering av støtta til Enova og energi-effektivisering. Derimot aukar dei moglegheita for kjøp av klimakvotar frå utlandet i budsjettet. I staden for å omstille vår eigen økonomi, planlegg vi altså for å kjøpe oss til klimamåla våre.

Opptakta til den grønne bokframlegginga har heller ikkje vore særleg lovande, og

starta med eit hårreisande sitat under Arenalsuka i år.

– Eg meiner at norske selskaper kan ta meir risiko og vere meir «leitekåte» enn dei er i dag, sa ein engasjert olje- og energiminister Terje Aasland (Ap) til ein opphissa oljelobby, som var tungt representert under demokratifestivalen.

Hans utsegner kjem samtidig som presaset for å leite etter meir olje og gass i Barentshavet og Arktis intensiverast, sjølv om EU nyleg stadfesta sitt standpunkt om eit nei til meir olje og gass frå Arktis, til stor forargning for olje-Aasland.

Samstundes har norsk olje og gass no ein unik sjanse til omstilling. I Sjøkkeldirektoratet sin ressursrapport for 2026 skildrast det korleis oljeproduksjonen er venta å avta mot slutten av 2020-talet. Løysinga deira på nedgangen er meir leiting og auka produksjon i både godt utforska og underutforska

område. Denne profittdrivne «løysinga» er stikk i strid med all klimafagleg forskning. Seinast i september slo FN fast at vi ikkje vil nå det kritiske 1,5-gradersmålet, og bad verdas nasjonar innstendig om å omstille seg raskare vekk frå fossil energi.

Klimaendringane slår utover verda med full kraft. Det at vår region av verda er ein av dei mest skjerma frå dei mest ekstreme

klimakatastrofane, kan kanskje forklare kvifor regjeringa viser ein så stor kognitiv dissonans mellom

lom fakta og handling. Klima-Aasland, som tidlegare var leiar for miljøstiftelsen ZERO, starta sin nye jobb med eit smell. Ho erklærte at Noreg skal leite etter meir olje, før ho gav grønt lys til vidare dumping av opp til 4,5 millionar tonn gruveslam i Førdefjorden. Prinsippløysa hennar er symptomatisk for klimaignoransen som har etablert seg som det vanlege tilbodet frå regjeringa.

Det er altså sannsynleg at Noreg igjen

vil skuffe på årets klimatoppmøte, som finn stad om ein knapp månad i Tyrkia. Viss klimaministeren tar turen, vil ho møte aktivistar frå det globale sør som er djupt urolege for økokrisa. Potensialet for fornybar omstilling er enormt, men rettferdig klimafinansiering manglar i stor grad. For dei hardest råka av klimakatastrofe, framstår nok Noreg som eit dobbeltmoralisk og gjerrig land, som nektar å regulere vår store olje- og gasssektor og tviheld på vår store pengesekk, som vi har tent på bekostning av deira sviktande livsgrunnlag. Hykleriet er stadig meir openbert.

Undersøkingar viser at 80 til 89 prosent av befolkninga i verda ønskjer fleire og sterkare klimatiltak no. Omstillinga som blir framstilt som radikal i Noreg er altså høgt etterspurd i resten av verda, medan vi har olje-Aasland 1 og 2 som held Noreg som gissel i oljealderen. Så kjære Aasland-ane, under mitt grønne, glitrande tre vil eg berre ha to ting til jul: ein slutt på tomme håps-erklæringer og klimaignoranse, og ein start på nødvendig og progressiv klimahandling.

Bygg, bygg og atter bygg

Førre veke kom regjeringa med eit forslag til statsbudsjett der dei satt av 1,8 milliardar kroner til bygging av studentbustadar neste år. No har Studentsamskipnaden SiO starta planarbeide med å byggje fleire studentbustadar ved ein av Noregs største og eldste studentbyar: Sogn studentby. Det meldar SiO sjølv i ei pressemelding.

– Behovet for studentbustadar i Oslo er fortsatt stort, seier administrerande direktør Andreas Eskelund i SiO.

Dei har gjennomført medverking med naboar og andre interessenter i nærområdet. Målet er å nytte areala enda betre og ivareta særpreget. God bokvalitet, attraktive uteområde og eit levande berekraftig studentmiljø. Neste stopp er eit møte med Oslo kommune. Let's go!

Potetskrella

Norges lengste kulturfestival

SKÅL!: Guttegiengen får ikke nok av å skåle rundt langbordet.

Ukafestivalen i Ås er Norges lengste kulturfestival. Den drives utelukkende av frivillighet.

Festival

Tekst og foto
Sunniva Myklebust Asbjørnsen

Utenfor et grått telt i Ås står en lang kø med ivrige studenter ikledd lederhosen. I teltet er det plass til hele 2000 gjester. Delta-kere inntar langbord eller surrer rundt med store ølkrus. Det skåles og vinkes. Klemmes og dances. Ropes og sjangles.

Noen har gått til innkjøp av ekte og ikke fullt så ekte lederhosen, mens andre har improvisert egne antrekk. Anledningen er Ukas Oktoberfest. Uka er en 26-dagers lang festival arrangert annethvert

år, år fra 1. til 26. oktober. Festivalen arrangeres av frivillige studenter ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

Noe helt unikt

En særlig entusiastisk trio av studenter legger ikke skjul på at de er glade for å være på oktoberfesten.

– Wow, Uka! Uka gjør at jeg vil fortsette på NMBU, sier Sabina Amin (23).

– Ja, akkurat. Jeg vil egentlig ikke studere. Jeg vil jobbe og tjene penger. Men Uka gjør at jeg vil studere mer, sier Georg Hagen (25).

– Jeg synes det er imponerende

hvor mye de frivillige er villige til å legge ned av tid og innsats, legger Aylin Balov til (22).

– Ja, folk er på ekte vidunderlige! Det er sykt å tenke på at alt dette går rundt med bare frivillighet, istemmer Amin.

På Uka er det over 1000 studenter som engasjerer seg. Av disse er det rundt 100 personer i lederstillinger som i snitt bruker 800-1000 timer i løpet av vervet sitt.

Blant de frivillige som gjør festivalen mulig er Ukesjef Marlene Zimmermann (24). Hun har det overordnede ansvaret for Uka, og synes det både er skummelt og gøy. Hun synes det er fantastisk å se festivalen bli til virkelighet, og at frivilligheten i Ås er noe helt unikt.

– Jeg tror mange studenter

ENGASJERTE: Astor Ness, Marlene Zimmermann og Irene Karlsen hilser på festdeltakere.

skjønner at det skjer ingenting i Ås hvis ingen gidder å gjøre noe, sier Zimmermann.

Hun har inntrykk av at de fleste har genuint lyst til å bidra til festivalen og at billigere billetter ikke

Ingen mer isbil

I kjølvannet av statsbudsjettet har kutt og påfølgende økonomiske bekymringer for organisasjoner og bedrifter vært de store sakene. Tirsdag kom derimot nyheten om at isbilen legges ned. Isbilen!! Statsbudsjettet har nok ingen påvirkning, men de fatale konsekvensene er fortsatt de samme. Ingen mer Edvard Griegs «Norsk dans nr. 2» rundt om-

kring i nabolaget en varm julidag. Isbilnedleggelsen bør dog ikke være det største sjokket, for hvor ofte har vi egentlig kjøpt noe fra isbilen? Sjapper kan ikke overleve på gode tanker og nostalgiske følelser. Setter man pris på koselig næringsliv, bruk pengene dine!

Pingu

Kutt, kutt og atter kutt

Det nasjonale kunnskapssenteret Kilden kjønnsforskning blir avviklet på sikt, mel-der blant annet Khrono. Regjeringen fore-slår i statsbudsjettet å redusere bevilgnin-gen gradvis over to år. Først en halvering, for så å legge kunnskapssenteret helt ned i 2028. Forsknings- og høyere utdannings-minister Eileen Fugelsnes (Ap) sier at Kil-

den har hatt en viktig funksjon, men at man ikke kan ha en egen avdeling i Forskningsrådet for alle forskningsfelt. Takk og pris for gjenvalg av Jonas Gahr Støre. Forestill dere en anti-woke regjering som bruker penger på skatteuttak heller enn kunnskap, hæ? Hæ?

Pingu

drives av frivillige studenter

er en avgjørende motivasjon. I tillegg tror hun at de frivillige er med fordi det er gøy.

– Det er fantastisk at så mange gidder å bry seg og legger ned så mange timer med frivillig arbeid. Og det er utrolig fint å se at folk koser seg på jobb, sier Zimmermann.

Ansvarlig for kveldens festligheter er Altin Shala (22). Han påpeker at Uka aldri hadde gått rundt uten de frivillige. For eksempel hadde ikke oktoberfesten med 1300 gjester vært mulig uten de 100 frivillige på vakt. Shala mener det er viktig som student å bidra hvis man har mulighet til det.

– For meg er det en fin måte å

Det skjer ingenting i Ås hvis ingen gidder å gjøre noe

Marlene Zimmermann (24), ukesjef.

styret som består av åtte stykker. Zimmermann tror at frivilligheten gir mange en mulighet til å vokse inn i en rolle og ta på seg mer og mer ansvar for hvert år.

Revisjef Irene Karlsen (27) mener det er et enormt engasjement til tross for at det er relativt få studenter på NMBU. Ifølge Ås kommune har NMBU rundt 7700 studenter, mens det for eksempel er over 88 000 studenter til sammen

Hun ser verdien i å få et helhetlig bilde av festivaldrift og teste seg på alle de forskjellige områdene. Man kan både bygge revy, hjelpe til med festavvikling og se til at baren fungerer. Karlsen tror at det å jobbe med alle typer mennesker er en erfaring mange tar med seg videre.

Hun trekker frem at det også er sosialt å være frivillig og at man får noen felles møtepunkter. For eksempel gjennom festmøter eller andre engasjementer. Dette er noe Shala setter stor pris på.

– Man finner på mye sosialt innad i gruppene. Da jeg startet i Uka fikk jeg veldig mange nye venner. Og minner for livet så klart, sier Shala.

Viktig for Ås

– Er greia at dere ikke har dette i Oslo og derfor må komme til Ås? spør en festdeltaker når han tar en pause fra å svinge seg på danse-gulvet.

Han er en av flere festdeltakere og frivillige som trekker frem at NMBU skåret best på studenttrivsel i Studiebarometeret ti år på rad

GOD STEMNING: Maya Brattebraaten og Elias Glomnes svinger seg på danse-gulvet.

fra 2014 til 2024. Konsensusen er at mye kan takkes Uka.

Zimmermann tror festivalen er en god arena for å bygge nettverk på tvers av studier som skaper et godt studentermiljø. Dette er festansvarlig Shala enig i, og mener at festivalen bringer alle slags studenter på NMBU og utenfor sammen.

– Det gjør mye med samholdet i Ås, for det er noe man kan se frem til sammen, sier Shala om Uka.

Markedsføringssjef Astor Ness (24) tror festivalen skaper et fellesskap i Ås der man får nye vennskap og dyrker gamle.

– Det hele faller litt på at vi har hjertene våre her. Alle liker å ta med vennegjengen og finne på noe gøy, sier Ness.

Han forteller at folk har mange forskjellige bakgrunner med variasjon i oppvekst, studie og interesser.

– Man samler alle i en svær ball og lager festival, ler Ness.

Alt går ikke på skinner

– Kan du gjenta spørsmålet? Det er så mye som skjer på øret her, sier Shala og fikser på øresneglen.

Flere ganger må han omdirigere forvirrede eller fulle (eller begge deler) festdeltakere som strener mot avlukkede områder. Shala forteller at det er vanskelig å koordinere alt slik at det går på skinner.

– Det er mange ting som skjer hele tiden og som kan skje plutselig. Da må man være forberedt, sier Shala.

Markedsføringssjef Ness er ikke i tvil om hva den største utfordringen med å drive festival er.

– Det er vel å planlegge den da, ler han.

Ness forteller at ikke alt går etter planen og at man må være løsningsorientert. Det største problemet styret har støtt borti i år er at konsertlokalet de pleier å bruke helt gratis pusses opp. De har derfor måttet investere i et dyrt telt.

Dette ga ifølge Ness noen problemer på nyåret som krevde mange timer planlegging. Til slutt fikk de løst det. Ness mener at det er givende å sitte med forskjellige folk og løse vanskelige situasjoner.

– Vi har vært stresset mange ganger. Men vi kommer alltid frem til løsninger som en gjeng, sier han.

Det beste med Uka

En gjeng gutter på vei inn i teltet utbryter: Sjekk gutta! Gigatelt! De logistiske utfordringene bak festivalen går de ivrige festdeltakernes hus forbi. Festens entusiastiske trio er bare glade for å ha en arena å møtes.

– Det beste med Uka er samholdet, konsertene og ja, egentlig bare folka, sier Balov.

– Det beste er at jeg kan være med alle bestevennene mine hele tiden, jubler Amin.

– Så dere har kost dere?

– Litt for mye. Jeg har eksamen i morgen, innrømmer Amin.

Hun er likevel glad for at kvelden er ung og at hun kan være på festen med vennene sine i mange timer til.

Da tenker du, shit, dette er noe vi har bygget sammen

Irene Karlsen (27), revisjef

gi tilbake til venner, og samtidig opprettholde en lang tradisjon på universitetet, sier han.

Minner for livet

De fleste frivillige starter på det laveste ansvarsnivået som funksjonærer der man jobber rundt 40 timer. De som ønsker mer ansvar kan bli komitésjef eller bli med i

i Oslo, ifølge Statistisk sentralbyrå. Karlsen tror at de frivillige i revyen og ellers får et stort utbytte av festivalen.

– Det er noe helt egent å stå der på premierdagen og være stolt over folka du har jobbet med og deg selv. Da tenker du, shit, dette er noe vi har bygget sammen, sier Karlsen og tar seg til hjertet.

KØ TIL OKTOBERFEST: Det er spent stemning mens gjestene venter på å slippe inn.

Regjeringen avvikler stipend for studenter fra sør

NORSTIP ga studenter fra det globale sør gratis masterutdanning i Norge. Nå foreslår regjeringen å fjerne ordningen som del av et kutt på 100 millioner i utdanningsbistanden.

Utdanningsbistand

Tekst Mina Eken Wollebæk

– Flere medstudenter fra bachel-orstudiet i Uganda har spurt meg om hvordan de kunne søke på NORSTIP. Det var hjerteskjærende å fortelle dem at ordningen skal avvikles.

Det sier Maria Nanyonga (23). Hun er en av studentene som har fått stipend gjennom NORSTIP. Hun synes det er vondt at andre studenter hjemmefra har mistet muligheten til å studere gratis i Norge.

Nanyonga kommer fra en by utenfor Kampala i Uganda og studerer master i samfunnsøko-

ofte på gjesteforelesninger dit.

– Vi har også fått flere bærekrafts-relaterte emner på grunn av samarbeidet med Norge, som energio-konomi. Emnene har blitt veldig populære.

Hun tror avviklingen av NOR-STIP vil påvirke samarbeidet mel-lom universitetene.

– På sikt tror jeg samarbei-det gradvis vil brytes ned. Norge investerer mye i forskning, men behovene i Uganda er annerledes. Forskning er derfor ikke nødven-digvis et prioritert område. Stipendene hjalp oss med å tette et gap som vår egen regjering gjerne skulle tettet selv, men de har andre ting de heller vil bruke penger på.

Norsk støtte til global utdanning har blitt halvert

Avviklingen av NORSTIP er en konsekvens av et kutt på 100 mil-lioner i utdanningsbistand, som regjeringen foreslår i statsbudsjet-tet for 2027.

Utenriksdepartementet skriver i budsjettproposisjonen sin at kut-tet skyldes en overføring til Nor-fund, Statens investeringsfond for utviklingsland, på 2,4 milliarder kroner.

Med disse pengene skal Nor-fund blant annet fokusere på jobb-skaping i utviklingslandene.

Det er Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) som forvalter NORSTIP.

«HK-Dir ble ikke bedt av regje-ringen om å vurdere konsekvensene før avviklingen», skriver direk-toratet i en e-post til Universitas.

Direktoratet understreker i e-posten at avviklingen er en poli-tisk beslutning. Ifølge Khrono har norsk støtte til global utdanning blitt halvert fra 2024 fram til for-slaget for neste års statsbudsjett. Universitas har spurt utviklings-minister Åsmund Aukrust (Ap) om hvordan avviklingen av NOR-STIP vil påvirke akademisk sam-arbeid med det globale sør.

«Regjeringen vil fortsatt støtte institusjonssamarbeid innen fors-kning og høyere utdanning etter at NORSTIP-ordningen avvikles. Vi mener et slikt samarbeid kan

NORSTIP-ordningen

+ I 2024 ble «Norsk stipendord-ning for studenter fra utvalgte partnerland – NORSTIP» innført for opptak av masterstudenter fra utvalgte partnerland.

+ Den ble introdusert etter at studieavgiften for studenter utenfor EU/EØS ble innført på norske universiteter i 2023.

+ NORSTIP-ordningen forvaltes av HK-Dir og dekket studieav-gift, levekostnader og andre kostnader som reise, visum og feltarbeid for studentene.

+ Til sammen ble det utdelt 225 stipender til norske institusjoner. Kostnadene for ordningen har beløpt seg til ca. 200 millioner kroner.

+ Ordningen ble satt på pause for 2026. I regjeringens forslag om statsbudsjett for 2027 avvikles NORSTIP-ordningen.

Kilde: NMBU

INNOVASJON: Maria Nanyonga (23) tror at utdanning gjør at man kan finne på noe nytt, og kanskje skape sin egen jobb.

støttes på en mer effektiv og bære-kraftig måte, med tydeligere leder-skap fra institusjonene i sør enn gjennom dagens stipendordning», skriver Aukrust til Universitas på e-post.

– Et lite plaster på såret

Henriette Reiersen Johnstone, leder for studentenes og akademi-kernes internasjonale hjelpefond (SAIH), reagerer kraftig. Hun mener kuttet i utdanningsbistand ikke gir mening når man skal fo-kusere på jobbskaping.

– Utdanning er et av de aller viktigste verktøyene for utvikling og for å få jobb. Det er ubegripe-lig at man prioriterer mye penger

til Norfund og samtidig kutter så mye i utdanning, sier SAIH-lede-ren til Universitas.

SAIH har lenge jobbet for å fjerne studieavgiften, som ble inn-ført i 2023. Johnstone viser til at antallet internasjonale studenter har falt med 80 prosent siden inn-føringen.

– Vi mente at NORSTIP var et lite plaster på såret. Men nå som det også er borte, er det katastro-falt. Det er ingenting igjen som kan demme opp for skolepengene.

Johnstone mener at nedprio-riteringen av internasjonale stu-denter også rammer kvaliteten på norsk høyere utdanning.

– Hvis man skal diskutere men-eskerettigheter, utvikling og glo-bale spørsmål med bare europeere rundt bordet, blir mange viktige perspektiver utelatt.

– Utdanning er hjertet i alt

Nanyonga er enig med SAIH-lederen om at jobbskaping alene ikke er nok, og mener at utdan-nelsen må på plass først.

– Det kan finnes jobber, men hvis jeg ikke er kvalifisert, kan jeg ikke søke på dem, sier hun.

Videre mener Nanyonga at ut-danning får effekter utover den enkelte.

– Når jeg blir utdannet, skaper det også muligheter for familien min og barna mine.

Selv tror hun at NORSTIP-erfaringen vil skape muligheter i arbeidsmarkedet, både hjemme og internasjonalt. Hun sier at ut-danning fra NMBU gir henne et fortrinn.

– Vi kan nå vurdere karriere-muligheter over hele verden, fordi vi har erfaring med å studere og bo utenlands.

Hun viser også til eksempler på tidligere stipendiater som har studert i Norge, som som jobber i Verdensbanken, og studerte i Norge.

– Tenk så mange han hjelper fram nå fordi Norge utdannet ham til å kvalifisere seg til en så god jobb.

Når Universitas spør Nayonga om hun har noe hun ønsker å si til regjeringen, begynner hun med å takke dem for muligheten. Likevel kommer hun med en oppfordring:

– Vi vil gjerne at stipend som dette kommer tilbake. Jeg tror ut-danning er hjertet i alt. Hvis hjer-nen er styrket, kan jeg komme opp med noe nytt og annerledes. Kan-skje finner man opp sin egen jobb.

Stipendet kom som svar på en bønn jeg hadde om å studere utenlands

Maria Nanyonga (23), NORSTIP-student ved NMBU

nomi med spesialisering i klima, energi og miljø ved Norges miljø-og biovitenskapelige universitet (NMBU).

– Det er et mirakel. Stipendet kom som svar på en bønn jeg hadde om å studere utenlands, sier hun.

For Maria var turen til Norge hennes første utenlandsreise. Hun sier at oppholdet har endret måten hun ser på verden.

– Nå ser jeg på Uganda, på Nor-ge og på andre kulturer fra et an-net perspektiv enn jeg gjorde tidli-gere. Effekten av å bo og studere i utlandet rekker lenger enn skolen.

Partnerskapet kan svekkes

Maria forteller at Makerere Uni-versity, universitetet hennes i Uganda, har et sterkt og langvarig partnerskap med NMBU. Mange av professorene ved Makerere University har tatt master eller doktorgrad ved NMBU, og flere professorer fra NMBU kommer

KATASTROFALT: SAIH-leder Henriette Reiersen Johnstone mener at det ikke er noe igjen som kan demme opp for studieavgiften når NORSTIP avvikles.

JURK og Jussbuss trues etter nye kutt

En buss og en postkasse ble starten på å gi samfunnets mest sårbare grupper mulighet til å hevde sin rett. Nå trues tiltakene av statsbudsjettets kutt i rettshjelp.

Rettshjelp

Tekst Mari Holthe Hølmersen
Foto Kanum Hovland

I det nye statsbudsjettet er det foreslått å kutte over 30 millioner i tilskudd til spesielle rettshjelps-tiltak. Som to av få gratis rettshjelps-tiltak, vil dette ettertrykkelig ramme de studentdrevne Juridisk Rettshjelp for Kvinner (JURK) og Jussbuss.

– Vi opplever at forslaget mangler bakkekontakt, sier saksbehandler i Jussbuss Oscar Lindholm-Downing (23).

En postkasse og en buss

JURK startet med en enkel postkasse inne på juridisk fakultet i 1974. Initiativet ble tatt av en kvinnesaksgruppe som en reaksjon på en forskningsartikkel som viste hvor lite kvinner kjente til sine egne juridiske rettigheter. De første spørsmålene i postkassa var av typen «Er det lovlig at mannen min slår meg?».

– Vi jobber for vår egen selvutsløttelse. Vi ønsker å ikke trenge å eksistere, men slik det er i dag må vi fortsatt det, forklarer jusstudent og saksbehandler i JURK Malin Heian (22).

Det andre rettshjelps tiltaket, Jussbuss, er ikke i dag en faktisk buss, men da de startet i 1971, var det som en buss på Oppsal. Målet har helt siden dagene i bussen vært å bedre rettsstillingen til ressursvake samfunnsgrupper.

Det er ganske enkelt. Hvis det blir kutt, vil færre få hjelp, og det vil bli flere låste dører for de som trenger det aller mest

Isak Hagaseth Mydske (23), saksbehandler i Jussbuss

ENGASJEMENT: Her jobber 24 studenter 41 timer i uka for 12'000 i måneden.

Kutt i fri rettshjelp

- + Regjeringen foreslår å kutte 31,4 millioner i tilskudd til spesielle rettshjelps tiltak, en nedgang på 30 prosent.
- + JURK og Jussbuss er to av dem som hvert år blir bevilget en del av denne potten.
- + Begrunnelsen for kuttet er endringer i rettshjelpsloven fra 2025.
- + Endringene består i en ny behovsprøvd økonomisk modell som innebærer å heve inntektsgrensen, samt ha flere ulike muligheter for bevilgning.
- + JURK og Jussbuss må gjøre store kutt for å overleve, men vil slite med å ikke gå i underskudd.

Kilde: Regjeringen

Et siste fallnett

Ved fjorårets statsbudsjett ble det også foreslått kutt, med samme begrunnelse. Etter forhandlinger endte det derimot med en økning på 15 millioner. JURK og Jussbuss fortviler over at de må ta samme kamp i år, og frykter en dyster skjebne om forslaget blir vedtatt.

– Vi er et siste fallnett, som plukker opp de som ikke får hjelp noe annet sted, forklarer Lindholm-Downing.

Statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Ole Martin Slyngstadli (Ap) skriver i en mail til Universitas at tilskudd til spe-

FALLNETT: Saksbehandlerne i Jussbuss fanger opp en gruppe som faller mellom forvaltningens systemer.

sielle rettshjelps tiltak er en viktig del av det totale tilbudet innenfor rettshjelp, men at det må sees i sammenheng med andre ordninger.

«Etter endringer i modellen for økonomisk behovsprøvd rettshjelp, får flere dekket utgifter til juridisk bistand, derfor mener regjeringen det er rom for å redusere bevilgningen», skriver han videre. JURK og Jussbuss mener endringene spiller en lite reell rolle for deres klienter.

– Om man har krav på fri rettshjelp gjennom loven og kan få advokat, så tar vi ikke saken. Vi fanger de som ikke har andre muligheter, forteller daglig leder i JURK Susan Arulantham (29).

Kynisk budsjettgrep

JURK og Jussbuss mener de, sammen med lignende organisasjoner, har mye av æren for lovendringen. De opplever kuttet som en straff for innsatsen og kaller forslaget et kynisk budsjettgrep.

– De vet dette vil opphisse deres samarbeidspartnere, de tenker nok at samarbeidspartnerene vil forhandle oss opp igjen og dermed gi seg på noe annet, mener Arulantham.

Tiltakene ønsker i utgangspunktet en reversering av kuttet ekvivalent med fjorårets vedtak, men legger ikke skjul på at økt tilskudd er nødvendig.

– Jeg vil tørre å påstå at det alltid er sprengt kapasitet, vi får aldri gjort så mye som vi ønsker, sier daglig leder i Jussbuss Ingeborg Jorde Petersheim (23).

Saksbehandlerne forteller om en hverdag preget av mye frivillighet. Studentene jobber 41 timer

i uka, men får kun betalt for omtrent 13 av dem, noe som tilsvarer en månedslønn på 12.000 kroner.

– Vi sliter med å holde hodet over vann. Det er snakk om svært sårbare klienter, ofte i voldelige relasjoner, det er tidskrevende og komplekst, forklarer Heian i JURK.

Vil ende med underskudd

Noe av det viktigste tiltakene jobber med er oppsøkende arbeid, blant annet besøk i fengsler og på asylmottak. Dette er noe av det som må ofres om kuttet blir vedtatt. Stengte dører perioder av året, lønnskutt og oppsigelse vil ikke være nok for å unngå underskudd.

– Det er ganske enkelt. Hvis det blir kutt, vil færre få hjelp, og det vil bli flere låste dører for de som trenger det aller mest, sier saksbehandler i Jussbuss Isak Hagaseth Mydske (23).

– Selvfølgelig må man kutte noen steder, men dette her er beviselig samfunnets svakeste. Jeg ville gjort andre prioriteringer enn å starte med de som sitter på bunnen, sier Mydske.

– Man har privatpersoner som eier en bolig i Oslo verdt mer enn dette kuttet, om man hadde tatt 30 millioner fra en av postene som får mest, ville det mest sannsynlig

STORT TRYKK: Saksbehandler og jusstudent Malin Heian og daglig leder og jurist Susan Arulantham i JURK forteller om et trykk større enn deres kapasitet.

ikke blitt merket engang, mener JURKs Arulantham.

Jussbuss og JURK er en av få praksissteder ved juridisk fakultet. Mydske mener likevel at dette ikke handler om studentenes gevinst, men om klientene.

– Her diskuterer vi ikke juss kun i forhold til det teoretisk riktige svaret, men bruker loven som ett av flere verktøy for å oppnå det samfunnet man vil ha, forklarer han.

Arulantham mener de som søker til JURK motiveres av noe annet enn CV og prestisje.

– Hvis man er her kun for å få det på CV'en, så hadde man nok ikke klart å stå i denne jobben ett år, mener hun.

Selv om tiltakene opplever kuttet som demotiverende, øyner de håp mot forhandlingsmøtene.

– Jeg håper på det beste, men er forberedt på det verste, sier Petersheim.

– Vi fortsetter uansett, om vi så skal tilbake til bussen, avslutter Lindholm-Downing.

Malin Heian (22), jusstudent og saksbehandler i JURK

LENKEAKSJON I FØRDEFJORDEN: — Dette handler om å

Natur og Ungdom lenket seg fast i protest mot regjeringens nye midlertidige tillatelse til dumping av gruveavfall i Førdefjorden. Nå krever Nordic Mining millionerstatning av ungdomsorganisasjonen.

Førdefjorden

Tekst Aëla Kervarec

I over 20 år har Natur og Ungdom (NU) og Naturvernforbundet protestert og arbeidet mot gruvedumping i Førdefjorden. 45 organisasjoner står bak det som blir kalt Fjordsøksmålet, og 17. juni vant de fram mot staten i Høyesterett. Domstolen konkluderte med at staten sin tillatelse av gruvedumping i Førdefjorden ikke ivaretar tålegrensen for miljøet i fjorden. Regjeringens respons på dommen var å suspendere de gamle vedtakene, for å deretter gi Nordic Mining en ny, midlertidig tillatelse til å dumpe opptil 4,5 millioner tonn med gruveavfall over en periode på tre år.

Lenkeaksjon som siste utvei

Responsen ble møtt med en lenkeaksjon av Natur og Ungdom på Nordic Mining sine anlegg ved Engebøfjellet.

Selma Abigail Fonnelop (22) sitter i sentralstyret til NU og var selv med på lenkeaksjonen som varte fra 2. til 10. oktober.

– Politisk har vi arbeidet med denne saken i nærmere tjue år. Vi vant frem i EFTA-domstolen, og også i Høyesterett. Når regjeringen likevel velger å innvilge en tillatelse for dumping i Førdefjorden ser vi ingen annen utvei enn å ty til sivil ulydighet, forklarer hun.

Ifølge Fonnelop var ikke lenkeaksjonen et førstvalg, men en siste utvei etter flere år med forsøk på å stanse dumping.

Hun mener den nye midlerti-

BLOKKADE: Natur og Ungdom blokkerte Nordic Mining sitt gruveanlegg i Engebø i Førdefjorden.

dige tillatelsen utfordrer respekten for rettsstaten. Ifølge Fonnelop handler derfor saken ikke bare om å beskytte Førdefjorden, men også om å sikre at dommer fra Høyesterett blir etterlevd.

– Hvis ikke en høyesterettsdom engang kan verne natur, da er vi maktesløse.

Politiets inngrep

Selv om Fonnelop mener sivil ulydighet er nødvendig, er det ikke uten omkostninger å delta i aksjonen. Opptil flere ganger under aksjonen har deltagere fra NU motatt bøter på opptil ti tusen kroner som resultat av arrestasjonen.

– Det er en ganske spesiell og tøff opplevelse som kan sette igjen mange inntrykk hos en. Man er jo så maktesløs når man bæres vekk på den måten, forteller Fonnelop.

– Det er absurd at vi må bruke så mye tid og penger på dette, når det er vi som har høyesterett, Norges øverste og siste rettsinstans i ryggen. Vi gjør dette fordi vi frykter både rettsstaten, naturens rettsvern og livet i Førdefjorden er i ferd med å smuldre opp i hendene våre.

En tydelig beskjed til regjeringen

– Jeg mener at klima- og miljøminister Sigrunn Aasland og regjeringen fortsatt har mulighet til å snu. De må trekke tilbake den midlertidige tillatelsen som Nordic Mining har fått, til å drive anlegget og dumpe gruveavfall i Førdefjorden, sier Fonnelop.

Ifølge Fonnelop har regjeringen gitt signaler om at den arbeider mot en permanent tillatelse. En endelig avklaring er imidlertid ikke ventet før i 2027.

Fonnelop forteller at sjødeponiproblemet ikke er begrenset til Førdefjorden, men inngår i et større strukturelt problem. NU arbeider også med saken i Reparfjorden.

– De må jo legge ned et generelt, nasjonalt forbud mot sjødeponi i Norge. Det er bare Norge og Papua Ny-Guinea som fortsatt tillater sjødeponi.

Hun understreker at det haster å få stanset sjødeponiet.

– Hver dag og hvert kilo med avfall som dumpes teller.

Forløpet til lekeaksjonen

I 2015 godkjente Klima- og miljødepartementet prosjektet i Engebøfjellet. Da fikk Nordic Mining rammer til å deponere opptil 250 millioner tonn gruveavfall over prosjektets levetid.

250 millioner tonn med avfall ble senere redusert til 170 millioner tonn.

Etter et langvarig søksmål fra Naturvernforbundet samt Natur og Ungdom, slo Høyesterett fast i juni 2026 at utslippstillatelsen var ulovlig i henhold til forringelsesforbudet i vannforskriften.

Den 30. september ga regjeringen en ny midlertidig tillatelse til Nordic Mining for at de kan deponere inntil 4,5 millioner tonn i Førdefjorden.

Den 5. oktober 2026 varslet Nordic Mining et søksmål mot Natur og Ungdom. Den 6. oktober ble det formelle kravet sendt ut til organisasjonen og noen enkeltaktivister. Nordic Mining krever erstatningskrav på rundt 1 million per døgn.

Kilde: NRK

Regjeringen forsvarer den midlertidige tillatelsen

Aasland (Ap) avviser kritikken fra NU om at regjeringen forsøker å omgå Høyesteretts dom ved å gi Nordic Mining en ny, midlertidig tillatelse.

Hva er EFTA-domstolen?

+ Formål: Tolker EØS-avtalen for EFTA-landene Norge, Sveits, Island og Lichenstein.

+ EFTA sin rolle i Førdefjord-saken: Borgar lagmannsrett ba om en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen for å avklare om tillatelsen var lovlig. EFTA konkluderte med at den ikke var lovlig.

+ ESA sin rolle i Førdefjord-saken: Åpnet i april 2026 formell sak mot Norge for brudd på EUs vanndirektiv i Førdefjorden og Reparfjorden.

+ EFTA Surveillance Authority (ESA), er et eget organ som kontrollerer at EFTA-landene følger EØS-regler.

Kilde: Naturvernforbundet

«Dommen betyr at vi må vurdere saken på nytt, og det gjør vi nå. De ugyldige vedtakene er suspendert for å følge opp Høyesteretts dom, og vedtaket om tidsbegrenset tillatelse følger de lovene og reglene som gjelder for slike avgjørelser.», skriver klimaministeren i en e-post til Universitas.

Selv mener Aasland at tillatelsen er en ryddig måte å følge opp Høyesteretts dom på. Bedriften kan drive på kort sikt på en måte som ikke er i konflikt med dommen fra Høyesterett, mens de gjør

LENKET: Natur og Ungdom på lenkeaksjon for å protestere mot den nye midlertidige tillatelsen for sjødeponi i Førdefjorden.

bevare rettsstaten

POLITI: Flere av aksjonistene ble fysisk båret vekk av politiet.

FOTO: SEBASTIAN GOEPEL / NATUR OG UNGDOM

SKUFFET: Selma Abigail Foreløp (22) er frustrert over regjeringens håndtering av Førdefjord-saken.

en ny og grundig vurdering av deponeringen på lengre sikt.

«Dette er en krevende sak. Gruvevirksomhet har store miljømessige konsekvenser. Samtidig

trenger vi kritiske mineraler. Mineralene fra Engebø er viktige for Norge og Europa. Både dette og påvirkningen på vannmiljøet vil være sentralt i den videre vurde-

ringen.»

Klima- og miljødepartementet understreker over e-post at Høyesterett ikke slo fast at sjødeponi er ulovlig, eller at dumping i Førdefjorden må stanse. De mener at begrunnelsen for de tidligere vedtakene ikke er tilstrekkelig, og saken må derfor vurderes på nytt.

Den midlertidige tillatelsen gjelder i tre år. Samtidig opplyser departementet at vurderingen av en mer omfattende og langvarig tillatelse etter planen skal være ferdig innen tidlig 2027.

Stiller spørsmål ved den nye tillatelsen

Cathrine Hambro, advokat og partner i advokatfirmaet Bull AS, har jobbet mye med klima og miljøspørsmål. Hun stiller spørsmål ved om regjeringen lojalt oppfylder Høyesterettsdommen.

– Høyesterettsdommen bygger på vanddirektivet, som gjelder i Norge gjennom EUs regler for vannforvaltning. Direktivet sier at dersom en tillatelse vil føre til betydelig skade på en vannressurs, må det finnes svært tungtveiende samfunnshensyn som begrunner at tillatelsen gis, også kjent som tvingende allmenne hensyn.

Høyesterett, EU-domstolens og ESA kom til at dette kravet ikke var oppfylt, ifølge Hambro. Derfor var tillatelsen ugyldig. Inntekter for stat, kommune, bosetting og arbeidsplasser ble vurdert, men disse hensynene kunne ikke representere et tvingende allmenn hensyn.

– Hvordan er det mulig for re-

gjeringen å gå imot høyesterettsdommen?

– Regjeringen har nå, i forbindelse med at ny tillatelse gis, suspendert de opprinnelige tillatelsene. Dette kan man hevde at burde vært gjort tidligere, da dommen forelå. Når suspensjon først skjer når ny tillatelse gis, får dommen ingen praktisk virkning.

– En snedig omgåelse av regjeringen

Hambro forklarer at regjeringen og departementene har en viss frihet til å vise skjønn innenfor

Hvis ikke en høyesterettsdom engang kan verne naturen, da er vi maktesløse.

Selma Abigail Foreløp, sentralstyremedlem i Natur og Ungdom

regelverket. Regjeringen utforsker denne skjønnsfriheten ved å gi en ny, tidsbegrenset tillatelse som også åpner for mindre mengder avgangsmasse enn tidligere.

Hambro sier at dette også kan sees som en snedig omgåelse, særlig fordi det er flagget at det kan komme en varig tillatelse tidlig i 2027.

– Regjeringen har jobbet for å finne et smutthull – eller et handlingsrom og en skjønnsfrihet, som de vil kalle det. Men man kan jo stille spørsmål ved om dette er en lojal etterlevelse av høyesterettsdommen, fordi regjeringen preser jo grensene så godt de kan.

Hun forklarer at myndighetene gir flere midlertidige tillatelser

etter hverandre for å holde seg innenfor grensene.

– Du deler alt opp i mindre biter, og så mener du at du da er innenfor lovens grenser? Det gjør det vanskeligere for en domstol å kontrollere. Men med tanke på miljøet i fjordens tålegrenser, som vannforskriften og vanddirektivet skal ivareta, er det sluttsummen som teller, sier Hambro til Universitas. «Jeg kjenner meg ikke igjen i denne beskrivelsen.» skriver klima- og miljøminister Sigrun Aasland, i en e-post til Universitas.

«Vi har fått en faglig vurdering fra Miljødirektoratet som mener at det ikke vil skje en forringelse de neste tre årene.» skriver hun videre.

«Det er ikke riktig at staten ikke respekterer eller følger opp Høyesteretts dom. Det er nettopp derfor den gamle tillatelsen er suspendert, mens saken nå vurderes på nytt i lys av dommen.»

Aasland opplyser at etter planen skal denne vurderingen være ferdig tidlig neste år.

– Drøyt å saksøke ungdommer

NU-sentralstyremedlemmet Fonneløp forteller at de tar søksmålet og erstatningskravet fra Nordic Mining på alvor. Likevel peker hun på at det er svært uvanlig å få rettet erstatningskrav som omhandler sivil ulydighet.

Hun mener krav på flere millioner kroner kan true ungdommers ytringsfrihet og kaller det et demokratisk problem dersom økonomiske sanksjoner hindrer sivil ulydighet.

– Det er viktigere for oss å verne Førdefjorden og følge opp høyesterettsdommen enn å la oss skremme av Nordic Mining.

Fonneløp forklarer at NU er uenige i Nord Mining sitt premiss

om at det er en ulovlig aksjon. Samtidig understreker hun at det er drøyt å saksøke ungdommer som bruker ytringsfriheten sin, særlig i en sak der alle andre pressmidler allerede er tatt i bruk.

– Staten bryter loven ved å ikke følge opp høyesterettsdommen og gi ulovlige utslippstillatelser, og vi gjør jobben de neker å gjøre. Samtidig motsetter vi oss ikke at Nordic Mining har juridisk rett til å rette et privat erstatningskrav mot oss.

Universitas ga Nordic Mining anledning til å imøtegå kritikken, men har ikke svart innen avisen gikk i trykken.

universitas@universitas.no

Kritiserer UiO for mangle

Det finnes ingen samlet studieretning for Afrika sør for Sahara ved Universitetet i Oslo. Professor Kristin Vold Lexander mener mangelen har store konsekvenser.

Afrikastudier

Tekst Sofie Bugge
Foto Shilan Sari

- Kina-studier kan man jo ta på UiO, men hva skjer med swahili? Det sier Araba Bullen (25). Hun ble forrige semester ferdig med en bachelorgrad i utviklingsstudier og bærekraft ved Universitetet i Oslo (UiO). Under studieløpet savnet hun emner som fokuserte på studier av Afrika sør for Sahara.
- Man kan studere arabisk, men dialekten arabisk som snakkes i Afrika sør for Sahara, i blant annet Sør-Sudan, fremheves ikke.
- Fra 2003 til 2011 kunne man ta studieretningen Afrika sør for Sahara ved UiO. I 2009 ble det bestemt at retningen skulle legges ned. Tidligere professor og ansvarlig for studieretningen Ingse Skattum synes det er synd at UiO ikke har mer undervisning om området i dag.
- Mange vet bare om krig, elendighet og stammekriger. Undervisningen er viktig for å motbevisse dette. Flere av de store middelalderrikene sør for Sahara var godt

Kombinasjonen av ulike perspektiver og språk er noe vi trenger nå for å faktisk forstå hvordan verden henger sammen

Kristin Vold Lexander, professor ved Universitetet i Innlandet

organiserte og mange etniske grupper og språkgrupper levde fredelig sammen i flere hundre år.

Mener UiO nedprioriterer Afrika sør for Sahara

På UiO kan man fordype seg i blant annet Japanstudier, Kinastudier og Midtøstenstudier med fokus på arabisk, persisk og tyrkisk. Japanstudiet selges inn på UiO sin fagside med at «Japan er en viktig og global aktør, og det trengs dybdekunnskap om landet». På Kinastudiet tilbringer man et halvår i Kina samtidig som «kultur- og samfunnsfag setter Kina-erfaringene i perspektiv». Når det gjelder emner knyttet til afrikastudier, tilsier Universitas sine undersøkelser at flertallet retter seg mot studier

KONSEKVENSER: Araba Bullen mener mangel på områdekunnskap kan få konsekvenser for arbeid knyttet til Afrika sør for Sahara.

av Nord-Afrika og Midtøsten, og en del av emnene gjelder europeisk innvirkning på kontinentet gjennom kolonitiden. Det finnes ingen samlet studieretning for afrikastudier sør for Sahara. Dersom man ønsker å fordype seg i studier av språk, kultur eller historie sør for Sahara er altså valgmulig-

hetene få.

- Det gjør det veldig tydelig hvilken type kunnskap man vektlegger. Det er trist fordi mangelen på kunnskapsproduksjon om Afrika sør for Sahara får fatale konsekvenser, mener Bullen og legger til:
- Når folk er ferdig utdannede og skal

jobbe innenfor disse feltene så har man ikke nok kjennskap til konteksten rundt. I tillegg sender det et signal til dem på kontinentet om at Afrika sør for Sahara ikke er relevant nok som eget fagfelt, men bare interessant som forskningsobjekt, fastslår hun.

Levende Afrika-kompetanse

2009: Da UiO la ned studieretningen Afrika sør for Sahara, forsvant det eneste samlede studietilbudet om regionen i Norge.

BORTE: Ingve Skattum er tidligere leder av studieretningen Afrika sør for Sahara og mener at det ikke finnes et slikt forskningsmiljø i Norge lenger.

På sjette semester var Bullen på feltarbeid i Uganda. I forkant opplevde hun at det var kun én underviser hun kunne ta kontakt med for kompetanse om Uganda.

– Hvis jeg hadde hatt interesse for Latin-Amerika eller Asia, hadde jeg hatt flere muligheter, mener hun.

– Jeg er opprinnelig fra Sør-Sudan, så hele grunnen til at jeg valgte utviklingsstudier, var å forstå hva som foregikk der. Man føler seg utilstrekkelig når man kjenner at man ikke kan nok om sitt eget kontinent.

Afrika sør for Sahara er borte

Skattum sier at hun synes det er merkelig at UiO ikke tilbyr områdestudie av et så stort landområde som Afrika sør for Sahara. Hun mener områdekunnskap er en sentral del av blant annet norsk bistandsarbeid.

– Det skrives mye i mediene om krig, sult og elendighet sør for Sahara. Mange bistandsarbeidere som reiser ut er uforberedte på at det finnes en rik kultur og over tusen år med historie.

Skattum følte at studieretningen Afrika sør for Sahara hadde et oppdrag i norsk offentlighet om å opplyse om hva man også kan finne i Afrika.

– Afrika har mange språk og veldig interessante samfunnsordninger. Det er interessant for både antropologer, sosiologer

og historikere, men i Norge finnes det ikke noe samlet studie- og forskningsmiljø for Afrika sør for Sahara, sier Skattum.

En som tok denne studieretningen er Kristin Vold Lexander, professor ved Universitetet i Innlandet. Hun mener kunns-

Man føler seg utilstrekkelig når man kjenner at man ikke kan nok om sitt eget kontinent

Araba Bullen, tidligere student ved UiO

skapen man får ved å kombinere disipliner som språk, historie og kultur i områdestudier er helt unik.

– Det er mange ting som spiller inn for å skape en kulturell kontekst, og språk er en stor del av det. Ja, språk er tverrfaglig i seg selv, konstaterer hun.

Lexander forteller at hun i Paris skrev en oppgave om familieord og -bånd på det senegalesiske språket volof, og lærte blant annet hva mor og far er på volof. For henne ble det inngangen til å forstå hvordan man tenker om familiebånd og familie i Senegal.

– Jeg tror kombinasjonen av ulike perspektiver og språk er en helt uvurderlig måte å se på verden. Det er noe vi trenger for å faktisk forstå hvordan verden henger sammen, særlig i dag, forklarer hun.

– Det er den brede kompetansen som gjør at man klarer å unngå stereotyper.

Retro bærekraft

Bullen mener mer undervisning i områdestudier av Afrika sør for Sahara kan føre til at nye perspektiver innenfor andre fagområder løftes frem.

– Bærekraft trendet allerede i 2015, og er i dag et moteord uten innhold. Men på det afrikanske kontinentet kjenner mange til begrepet bærekraft fordi det er en så internalisert del av deres kultur.

– Man har de ressursene man har foran seg og man skal ikke misbruke de. Det har jeg vokst opp med, og sånn er det nesten uansett hvilken folkegruppe man tilhører fordi jorda vår er dyrbar, sier Bullen.

– Det er et eksempel på at man kanskje hadde fremhevet bærekraft tidligere hvis

man hadde lagt mer vekt på kunnskap fra Afrika sør for Sahara.

– Hvis UiO-ledelsen hadde vært her, hva hadde du sagt til dem?

– Spytt inn mer penger i områdestudier av Afrika, det må til.

Dekan enig i kritikken

«Det er lett å være enig i kritikken om at det tilbys for lite undervisning om Afrika sør for Sahara.»

Det skriver Gunn Enli, studiedekan på Det humanistiske fakultetet (HF) ved UiO på e-post til Universitas. Hun peker på to grunner til dette:

«For få studenter som etterspør undervisning i emner om Afrika sør for Sahara, og dermed også ressurser til å opprettholde et levende fagmiljø som kan forske på, og dermed undervise i disse emnene.»

Enli skriver i tillegg at HF har et forskningsprosjekt i arkeologi, «EcoArch – Ecological Archaeologies of the Afrotropics», som er en oppskalering av kompetanse på Afrika, også sør for Sahara. Hun håper dette kan gi nye muligheter for tilbudet av veiledning og undervisning.

Sykepleierstudenter slår alarm om praksisvilkår

KRITISERER MANGELFULL SATSING: Studentlederen i NSF Martine Kjenslie Lund etterspør økt og øremerket finansiering av sykepleierutdanningen.

Studentlederen for Norsk Sykepleierforbund savner en reell satsing på praksisordnigen i regjeringens nylig lanserte Helsepersonellplan 2040.

Sykepleierstudenter

Tekst Emanuel Waal og Waad Abdalla
Foto Emanuel Waal og Kanum Hovland

I juni lanserte regjeringen Helsepersonellplan 2040, som estimerer at Norge vil mangle 42 400 ansatte i helsesektoren i 2040. Planen inneholder 150 tiltak. Enkelte omhandler utdanningen av nye sykepleiere, med mål om å styrke helsetjenesten med ytterligere 6500 årsverk.

Studentleder i Norsk sykepleierforbund (NSF) Martine Kjenslie Lund kritiserer planen for å ikke inkludere et tydelig løft i praksisordningene, og at tiltakene som presenteres er for vage.

– Vi ønsker økt og øremerket grunnfinansiering av sykepleierutdanninga.

Permisjon for å ha råd til praksis

Praksis utgjør halvparten av sykepleierstudiet og er obligatorisk. I dag finnes det ingen felles kompensasjonsordning utenom standard studielån og stipend. Hvis

DYR PRAKSIS: Sykepleierstudenten Oliver (23) forteller om medstudenter som ble plassert i fjernpraksis som hadde høye reiseutgifter.

plassert to timer unna, må man pendle, som også blir en utgift.

Han forteller om medstudenter i ulike livssituasjoner som har beskrevet økonomiske utfordringer knyttet til praksisperioden.

Ifølge studentlederen i NSF er det tilfeller av sykepleierstudenter som har tatt permisjonsår for å kunne ha råd til å dra i praksis fordi det har vært så dyrt.

– Vi mener det burde være lånekassen som har finansieringsansvaret, slik at alle studenter, uavhengig av hvor de studerer, har muligheten til å søke. Støtten bør være i form av et tilleggstipend, sier Lund og legger til:

– Det skal være gratis å studere i Norge.

Kunnskapsdepartementet svarer i en e-post til Universitas at dersom Lånekassens ansvar skal utvides til å gjelde finansiering av praksis vil det ha budsjettkonsekvenser.

«Regjeringen har satt ned Utdanningsstøtteutvalget som nå gjennomgår hele utdanningsstøtten. Utvalget skal levere sin rap-

port sommeren 2027.»

Handlefrihet eller lite målrettet?

I statsbudsjettet for 2027 foreslås det å bevilge 681,7 millioner kroner til kommunene som omstillingstilskudd. Det er penger som skal hjelpe kommunene å følge opp Helsepersonellplan 2040. Det som i dag er øremerket tilskudd til veiledning av studenter og ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, vil bli omdisponert til omstillingstilskuddet.

Lund savner at ambisjonene i helsepersonellplanen følges opp med ny økonomisk satsing:

– Planen har mange gode ambisjoner, men vi savner friske midler for å realisere dem. Når finansieringen i stor grad bygger på omdisponering av eksisterende bevilgninger, er det vanskelig å kalle det en reell satsing.

Hun understreker at også kommunale, ideelle og private aktører bør likestilles med spesialisthelsetjenesten og få kompensasjon for dette. Hun mener det er krittikkverdig at statsbudsjettet heller ikke inneholder øremerkede midler til dette.

Garlie er enig med Lund. Han forteller at knapphet på praksisplasser medfører at mange studenter sliter med å bli plassert i et geografisk nært område, og må utvide søkeradiusen såpass at de

Praksisordningen for sykepleierstudenter

- + Praksisen på sykepleierstudiet er halvparten av utdanningen, 90 studiepoeng, og er fordelt på den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten.
- + Praksisarbeid i Kommunale helse- og omsorgstjenesten omfatter for eksempel fastlegeordningen eller hjemmesykepleie, mens spesialisthelsetjenesten omfatter blant annet sykehus, psykiatri eller avdelinger som krever henvisning.
- + I løpet av praksisperiodene blir man ofte plassert på 6 ulike poster, hvor minimum 2 perioder skal ha en varighet på 7 uker.

Kilde: Lovdata, SSB, SNL, Studentum

ender opp i fjernpraksis.

Knappheten på praksisplasser kan også få ytterligere konsekvenser.

– Det er heldigvis en stund siden jeg har hørt om det, men det har vært tilfeller hvor sykepleierstudenter har havnet i praksis på et bakeri!, forteller Lund.

Fokus på kvalitet og kapasitetsøkning

Helse- og omsorgsdepartementet opplyser på e-post at grepet de tar for å omdisponere tilskuddet er basert på innspill fra sektoren selv.

«Det betyr ikke at kommunene ikke lenger skal sørge for kvalitet i veiledningen av praksisstudenter.»

Universitas har også vært i kontakt med forsknings- og høyere utdanningsminister Eileen Fuglesnes (Ap).

Det skal være gratis å studere i Norge

Martine Kjenslie Lund, studentleder i NSF

«Økningen i studieplasser gir utfordringer med å skaffe nok praksisplasser av god kvalitet både i spesialisthelsetjenesten og i kommunene. Vi vil derfor opprette en tverrsektoriell arbeidsgruppe som skal vurdere kvalitet og kapasitet for praksis i utdanningene», skriver hun i en e-post.

Hun forklarer at de vil prøve ut nye modeller for praksisundervisning og vurdere leverandører kan bidra til flere praksisplasser av god kvalitet

Det har vært tilfeller hvor sykepleierstudenter har havnet i praksis på et bakeri!

Martine Kjenslie Lund, studentleder i NSF

MIN STUDIETID

FERGEPENDLER: Kaja Gunnufsen byttet ut et hipt liv på Grønland med naturnære Nesodden.

Fra fortapt sosiologi- student til musikermor

Det var ikke sosiologien som inspirerte Kaja Gunnufsen til å skrive låter, men dannelsesreisen den satte i gang.

Min studietid

Tekst Theo Salinas Odegard
Foto Shilan Sari

Sola skinner blankt i vannet når Universitas møter Kaja Gunnufsen på Nesoddferga. Siden 2019 har hun bodd i rekkehus på Nesodden, etter at hun flyttet fra Grønland.

– Som mange andre hippe folk gjør, sier hun og ler.

Gunnufsen er mest kjent for albumet *Faen Kaja*, en utleverende millennial-hymne om livet som ung og retningsløs. Albumet skrev hun mens hun selv var sosiologi-student på Blindern.

Sosiologi-flopp til artistkarriere
– *Hvorfor sosiologi?*

– Jeg likte samfunnsfag på videregående og hadde tatt tre friår, så det føltes som det riktige å gjøre. Det var litt vagt hva det skulle bli til, men jeg hadde mange venner

som gikk på Det samfunnsvitenskapelige fakultetet, og en følelse på at det skulle bli bra. Slik ble det ikke.

Gunnufsen har liten sans for organisert sosialisering, og det var en av hovedgrunnene til at hun valgte Oslo som studieby framfor Trondheim og Ås. Det fikk følger da hun droppet fadderuka.

– Jeg tenkte at jeg ikke trengte det, for jeg hadde mange venner fra før. Der dumma jeg meg ut ved å være litt arrogant. Da ble Blindern enda kjipere.

Tanken på å være ferdigutdannet som 24-åring for så å jobbe i hundre år er veldig deprimerende

Uten et miljø å tilhøre ble studietiden ensom, og den dårlige selvfølelsen vokste.

– Jeg tror jeg gjorde én eksamen fram til jul. Og så hoppet jeg av.

Men nederlaget ble materiale. Debutalbumet skrev hun samme høst.

– Følelsen av å være så dårlig og mislykka var veldig god inspirasjon til å skrive sanger. I tillegg til at jeg på den tiden var «über»-singel. Nesten litt sånn incel-aktig.

Frelst i Mellom-Amerika

Etter sosiologifloppen dro hun til Mellom-Amerika. Turen skulle vare i to måneder, men ble nærmere et halvt år.

– Det var fordi jeg spilte. Jeg var skikkelig trubadur med hatten foran meg. Jeg spilte egne sanger kombinert med Bob Marley, Neil Young og Manu Chao, og byttet

spillejobber mot kost og losji.

Hjemkomsten til Oslo beskriver hun som «nyfrelst», med en sikkerhet om at det var musikk hun ville gjøre.

Allikevel kom hun tilbake til Blindern, denne gangen som lektorstudent. Der likte hun seg bedre enn på sosiologi, men heller ikke dette fullførte hun.

– Det er en litt rar historie. Jeg gikk der, så ble jeg gravid med kjæresten min, og tok permisjon. Da jeg skulle søke igjen hadde det blitt regjeringsskifte, og det hadde kommet et krav om firer i matte. Jeg hadde treer.

Ifølge Gunnufsen er det fullt mulig å studere med barn, og kommenterer at hun følte seg godt ivaretatt av systemet da hun ble gravid under studiene.

– Jeg søkte og fikk innvilget SiO-leilighet under graviditeten, og følte at det var et godt system rigga for at det skal være mulig.

«Late bloomer»

I senere tid har studielysten blitt vekket igjen. Gunnufsen gjennomførte etterutdanning i kulturredelse på OsloMet, noe som førte til jobb som prosjektleder på Miniøya, Øya-festivalens barnevariant.

Kaja Gunnufsen

+ Født 10. mai 1988 i Ås

+ Debuterte med albumet *Faen Kaja* i 2014, nominert til to Spellemannspriser.

+ Bidrar på lydsporet til filmen «Suser avgårde» (2026).

+ Ga ut albumet «Herper alt» i februar.

+ Har studert sosiologi og lektorutdanningen på Universitetet i Oslo.

Kilde: Lovdata, SSB, SNL, Studentum

– Jeg har vært litt «late bloomer», og var vel rundt 30 da jeg gjorde det, sier hun.

Etter dette fikk hun plutselig sansen for å studere igjen, og tok kontakt med Blindern for å høre hva som kunne tas med videre. Svaret var nedslående: nesten alt hun hadde tatt for noen år siden, var ubrukelig.

Dannelsens betydning

– Tanken på å være ferdigutdannet som 24-åring for så og jobbe i hundre år er veldig deprimerende, sier hun.

Selv var hun ikke klar for det i starten av 20-årene. Hun mener de fleste trenger en dannelsesreise før de er klare for å finne ut av ting.

Men hennes tilnærming vil hun heller ikke anbefale

– Sånn som jeg drev på, er ikke bærekraftig, ler Gunnufsen.

Skulle hun begynt på nytt i dag, ville hun valgt biologi.

– Jeg synes det er kjempespennende! Begge foreldrene mine studerte på Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, så det ligger litt latent inne fra barndommen.

– *Hva er de fineste minnene fra Blindern-tidene?*

Jeg var skikkelig trubadur med hatten foran meg

– *Peoplewatchingen*. Det var jo så mange karakterer: «Flaske-mannen» og «Blinderntrollet» for å nevne de ekstreme. Å være helt anonym og sitte og se på folk i alle aldre og typer. Det er så deilig.

Brått er fergeturen over og vi kjapper oss av ferga så vi ikke blir sendt tilbake til Nesoddtangen. Gunnufsen ble aldri ferdig på Blindern, men kom likevel fram. Det var vel omveien som var poenget.

Sterk uenighet mellom kandidatene i årets dekanvalg

ARKEOLOGI: Eirinn Larsen er professor i historie og leder Institutt for arkeologi, konservering og historie.

De to kandidatene til det humanistiske fakultet (HF) har ulike svar på hvordan studieløpene skal bygges opp. Likevel engasjerer få studenter seg i valget.

Dekanvalg på HF

Tekst Julia Furuholmen
Foto Ninni Myren og Shilan Sari

– Selv om det kan føles veldig fjernt, har valget en innvirkning på studenthverdagen vår. Det sier Andreas Haukland, masterstudent i historie, som har fulgt valgmøtene denne høsten. Fram til fredag 16. oktober klokken 12 kan studenter og ansatte ved Det humanistiske fakultet (HF) ved Universitetet i Oslo (UiO) stemme over hvem som skal lede fakultetet fra 2027 til 2030. De to kandidatene er Eirinn Larsen eller Christine Meklenborg Nilsen.

Dekanen som velges utnevner selv sine prodekaner for forskning og utdanning. Det nye dekanatet vil ta viktige valg for utviklingen av fakultetet de neste årene, samt hvordan utdanningen skal utvikles. Der Larsen vil gi studentene størrelse frihet til å velge selv, ønsker Meklenborg Nilsen et tydeligere

og fastere studieløp.

Ny modell krever omstilling

En ting er begge kandidatene enige om: Fakultetets økonomi er under press. Mye av forklaringen ligger i hvordan pengene fordeles. Fra 2025 ble den resultatbaserte delen av universitetenes bevilgning fordelt etter bare tre indikatorer. Studiepoeng er én av dem. Før dette var målet å få studentene over i hele grader. Nå teller alle studiepoeng, uansett om de tas som en del av en grad eller i ett enkelt emne.

– Det endrer veldig mye av logikken. Det gjør at man må tenke annerledes om studiene her, sier Larsen.

En rapport fra en arbeidsgruppe ved fakultetet viser at studiepoengproduksjonen ved HF er skjevt fordelt. Filosofi med ex.phil., his-

SPRÅKFORSKER: Christine Meklenborg Nilsen er professor i fransk språk og leder Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk.

torie, medievitenskap og engelsk litteratur står for om lag 42 prosent. Mange av fakultetets 30 faggrupper, særlig små språkfag, produserer lite.

Det bekymrer Meklenborg Nilsen.

– Vi må sørge for at de små fagene ikke drives på en så kostbar måte at vi trekker for mye ressurser fra historie, filosofi, medier og kommunikasjon og engelsk. Vi må stille krav til at de små fagene drives økonomisk forsvarlig, sier hun.

Bachelorgraden: Fleksibel eller tydelig?

Larsen mener bachelorgradene i dag er for fastlåst. HF består av sju institutter, og det er i stor grad instituttene som bygger opp studieprogrammene og setter kravene. Resultatet er klare siloer som samarbeider for lite, mener hun.

Et eksempel er de 80 studiepoengene bachelorstudentene må ta i sitt eget fag. Larsen uttrykker imidlertid åpenhet for å senke kravet til 60. Da kunne en historiestudent tatt deler av fordypningen i idéhistorie, musikkhistorie eller områdehistorie, som tilhører andre institutter. Hun foreslår å lage bachelorløp som er bredere, som en bachelor i historiske fag el-

ler språkfag, i stedet for spesifikke språk.

– Det finnes for eksempel mye historisk fagkompetanse på HF, i helt andre institutter og programmer. Men på grunn av kravene vi har laget, kommer det ikke alltid studentene til gode. Det vil vi endre, sier hun.

Det er her Larsen mener hun skiller seg fra motkandidaten. Hun er tydelig i talen:

– Vi ønsker ikke å binde studentene så mye til masta som det andre teamet kanskje vil, ved å lage enda trangere og fastsatt løp. Vi vil gi mer valgfrihet, men uten

Dekanvalg på HF

- Slik stemmer du**
- + UiOs valgportal eValg (valg.uio.no).
- Kandidatene**
- + Eirinn Larsen
Professor i historie og instituttleder ved Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH).
 - + Christine Meklenborg Nilsen
Professor i fransk språk og instituttleder ved Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk (ILOS).
- Hva gjør dekanen?**
- + Leder den faglige utviklingen av forskning og utdanning ved fakultetet
 - + Leder fakultetsstyret, som vedtar strategi og budsjett
 - + Utnevner selv prodekanene for forskning og utdanning
 - + Er fakultetets ansikt utad, ved og utenfor UiO

Kilde: UiO

Studentene må vite hva de søker på

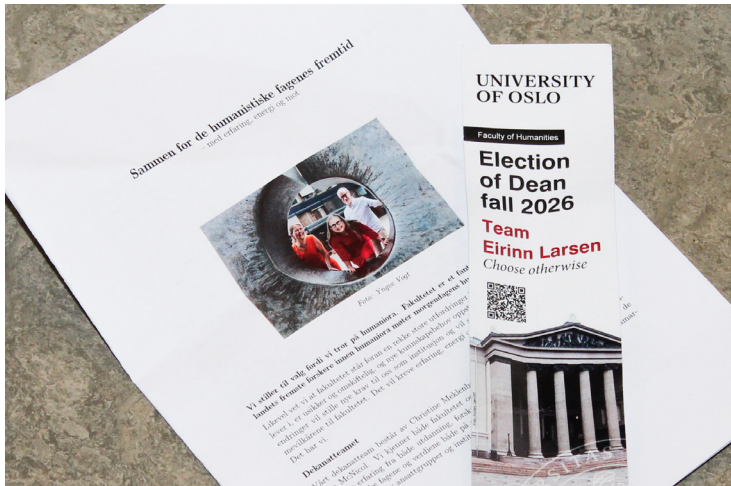
Christine Meklenborg Nilsen, dekan kandidat

at det går utover progresjonen. Meklenborg Nilsen frykter derimot at Larsens visjon vil skape mer forvirring blant studentene og tvetydig resultat for arbeidsgiverne:

– Larsen har på begge valgmøtene tatt til orde for store «sekke-bachelor».

Jeg mener man skal kunne søke seg til en bachelor i fransk eller i arabisk. Studentene må vite hva de søker på, sier hun.

Hun presiserer at de er opptatt av å opprettholde og bygge på da-

I INNSPURTEN: Med brosjyrer og bokmerker forsøker dekan kandidatene å nå studentene før valget avsluttes fredag.

Fag på HF

gens struktur, og peker på tverrfaglighet gjennom styrte løp som et bedre alternativ. Meklenborg Nilsen trekker linjer til bachelorprogrammet Språk og samfunn, der studentene kombinerer et fremmedspråk med et samfunnsfag.

– Vi ser at det som er populært, er de strukturerte løpene. Det gir en dobbeltkompetanse, uttrykker hun.

Årsenheten: Kortere eller som før?

I dag ligner årsenhetene mye på førsteåret av en bachelorgrad. Larsen mener det ikke passer for alle som tar dem. Studiepoengene gir uttelling uansett om studenten tar en hel grad eller bare ett emne. Larsen er åpen for et kortere tilbud, som et halvt år, til dem som ikke sikter mot en hel grad.

– Vi tilbyr fag som interesserer veldig mange, men som man ikke nødvendigvis ønsker å gifte seg med. Mange ønsker heller en bit av HF, sier hun.

Det virker som at måten undervisningen er satt opp på, er skrevet i stein

Andreas Haukland, masterstudent i Historie

Meklenborg Nilsen vil beholde årsenhetene som de er, av to grunner.

– Årsenheten er noe du søker på gjennom opptaket, så den er synlig. Og 60 studiepoeng gjør deg kvalifisert til å undervise i skolen, sier hun.

Begge kandidatene vil likevel satse mer på etter- og videreutdanning, og Meklenborg Nilsen vil gjøre fleksible studietilbud til en naturlig del av fakultetets portefølje.

Få stemmer, stor makt

Til tross for hva som står på spill, møtte få studenter opp på høstens to valg møter: debattmøtet «Valgmøte HF 2026» og «Still kandidatene spørsmål». Historiestudenten Haukland var på begge. Han har engasjert seg i valget, og har forsøkt å få medstudentene sine til å stemme.

Sist dekanvalg med bare to dekan kandidater var i 2018. Da lå valgdeltakelsen på kun 5,59 prosent blant studentene.

Haukland tror mange ikke ser sammenhengen mellom valget og sin egen hverdag:

– Det virker som at måten undervisningen er satt opp på, er

ENGASJERT: Masterstudent i historie Andreas Haukland har fulgt begge valgmøtene og forsøkt å få medstudentene til å stemme.

skrevet i stein, fremfor å være et resultat av valgene som blir gjort på dekannivå, sier han.

Han mener det er vanskelig å engasjere seg i et valg om en dekanstilling man ellers ikke har noe forhold til.

– Det er to kandidater med ulike visjoner. Det påvirker jo ikke bare enkeltstudenten, men det vil

også ha ringvirkninger på fakultetet.

– Studentenes stemmer teller samlet 25 prosent av resultatet. Når så få stemmer, kan hver enkelt studentstemme få stor betydning, påpeker Haukland.

Skal flere studenter engasjere seg, tror han det handler mindre om valgkampen og mer om hva den nye dekanen gjør i årene som kommer.

– Jeg tror dekanen bør være mer synlig, både på fakultetet og i mediene, og ta på alvor det kandidatene sier om humanioras samfunnsoppdrag.

Han tror budskapet som sendes til studentene på e-post, lett blir oversett, og at det kan nå lenger å henvende seg til offentligheten.

– En del av dekanens rolle er jo å være fakultetets ansikt utad, avslutter Haukland.

Andreas Haukland har tidligere vært ansatt som vitenskapelig assistent for dekan kandidat Eirinn Larsen i ett år. I denne saken uttaler han seg om studentenes engasjement i valget generelt.

AVIS

Pen sum for studenter:

MORGENBLADET

10 uker for 10 kroner

Derefter 50 % studentrabatt

Bestill på morgenbladet.no/student

MUSEUM

Astrup Fearnley Museet

U25-medlemskap	190,-
Studentbillett	100,-
Under 20	Gratis

STUDENTBOLIG

ANKER STUDENTBOLIG

På leting etter et nytt hjem?

www.ankerstudentbolig.no

AKTIVITETER

THE VIKING PLANET

INTERAKTIVT VIKINGSENTER

Opplev vikingtiden på en helt ny måte i Oslo sentrum.

Studentrabatt 20% ut 2026 - bruk "Student26"

thevikingplanet.com/no

TRENING

TRENING MED MENING

Vi tilbyr Treningstudio Thai Boksing Boksing Yoga, HIIT PT, Badstue

OSLOS MEST KOMPLETTE STUDENT MEDLEMSKAP 480kr / 12mnd ALLE TIDER BADSTUE

20% STUDENTRABATT

Mandalls Gate 18, Oslo

trinityclub.no

kundeservice@trinityclub.no

Tilbudsguiden

KLATRESENTER

Gratis leie av utstyr hver

Studiedagsdag

OSLO KLATRESENTER

VI HAR STUDENTRABATT!

DROP IN KLIPPEKORT ÅRSKORT

LYD- OG LYSUTLEIE

Skal du ha fest?

Utleie av:

- Lyd
- Lys
- Aktivitetsleker
- ute/innekino
- Sceneteknisk
- Silent Disco

10% Student rabatt

DJ BOOKING NORGE AS

www.djb.no

Alt av artister og underholdere

DANS

GRATIS - FOR 15 TIL 23 ÅR!

SALSANOR UNG

TIMER I SALSA, BACHATA, REGGAETON M.M HVER SØNDAG!

SØNDAGER 13-30 - 15-30

SENTRALEN ØVRE SLOTTSGAT 3

Bli SalsaNor UNG-medlem kr 50

www.salsanor.no

KAMPSPORT

LÆR SELVFORSVAR

WING CHUN

OSLO WING CHUN KLUBB

GRATIS PRØVETIME

Nybegynnere velkommen

Mandag og onsdag kl. 20-21

Oslo Teatersenter · Hovinveien 1

wingchun.no/kurs

TILBUDSGUIDEN

TEATER

GRUSOMHETENS TEATER

LANG FERD MOT NATT

av Eugene O'Neill

Regi: Lars Øyno

Premiere: 5. november 2026

Spilles 10. m 28. november kl. 18

SVEN NORDIN HANNE DIESERUD FILIP STAV SIMEN PETTERSEN - LIVE NOVEN

Billetter: [ticketco.no](https://www.grusomhetenssteater.no)
<https://www.grusomhetenssteater.no>

Grusomhetens Teater, Hausmannsgate 34

Kulturdirektoratet Oslo

YOGA & PILATES

energi

1 MÅNED 3 KR

REFORMER PILATES

STUDENTPRIS HOS ENERGI

MÅNEDSPRIS 899 KR

ENERGI HVER UKE OG BOOK GRATIS PRØVETIME

MELD DEG PÅ VIA QR-KODEN

KULTUR

Victoria

NASJONAL JAZZSCENE

Karl Johansgt. 35

Oslos mest spennende konsertprogram med jazz, improvisasjon og musikk som ikke ligner annet

Studentpriser

Uhørt! med gratis inngang

nasjonaljazzscene.no

Sentralen

Hos oss arrangeres det hundrevis av arrangementer i året.

Konsert, klubb og musikk

Kunst, teater og dans

Quiz, sosialt og kreativt

Boklanseringer, lanseringer, samtaler og utstillinger

Festivaler

Åpen mikrofon

HÅRFJERNING - LASER

OSLO LASERKLINIKK

STUDENTRABATT – Hver time, hele året!

Profesjonelle hud- og laserbehandlinger utført av lege og helsepersonell med 20+ års erfaring.

Behandlinger: Laser hårfjerning, Pigmentflekker & blodkar, Akne & aknearr, Hudfornyeelse, Alle typer injeksjoner, Fjerning av føflekker, fettkuler og andre utvekster, Fjerning av uønskede tatoveringer

☛ Egne studentpriser + ekstra rabatt på flere behandlinger!

Trygt, moderne og prisvennlig – midt i Oslo.

Hegdehaugsveien 1, 0352 Oslo

www.oslolaserlinikk.no

473 75 218

GYNEKOLOG

Majorstua kvinneklinikk

Gynekologisk undersøkelse og celleprøve

Studentpris kr. 1.050,-

Gynekolog sentralt på Majorstuen. Du får raskt time hos gynekolog, og du trenger ikke henvisning. Enkel timebestilling på nett og ingen ekstra gebyr for timer på kveld og i helger.

Velkommen til en hyggelig og profesjonell time.

Bestill time på majorstua.kvinneklinikk.no

Brasil ved bristepunktet?

DEN NESTE GENERASJONEN: En liten brasiliansk borger iført Havaianas og Lula-tskjorte. Generasjonen hennes vil kjenne valgutfallet på kroppen.

Løpet er jevnt i det blir kalt årets viktigste presidentvalg. Unge brasilianere kunne ikke vært mer uenige om hvordan landet bør styres de neste årene.

Valg i Brasil

Tekst Mina Eken Wollebæk og Theo Salinas Odegard
Foto Privat

I 2025 dømte Brasils høyesterett landet tidligere president, høyrepopulisten Jair Bolsonaro, til 27 år i fengsel for forsøk på statskupp.

Nå stiller ekspresidentens sønn, Flávio Bolsonaro, til valg

mot sittende president Luiz Inácio «Lula» da Silva. Flere eksperter frykter at en seier for Flávio vil få konsekvenser langt utover Brasil og Latin-Amerika.

Skjebnesvangert

– Stemningen er helt elektrisk. Det er den største studentdemonstrasjonen jeg har sett noensinne, beskriver Torkjell Leira.

Han er samfunnsgeograf, og har jobbet i og med Brasil i en år-

rekke. Han har blant annet skrevet boken *Kunsten å drepe et demokrati* om Brasils tid under Jair Bolsonaro. Universitas snakker med Leira, mens han deltar på en studentdemonstrasjon i Rio de Janeiro. Gatene er fylt opp med titusener av studenter som viser sin støtte til Lula.

– Lulas prosjekt er et sosialdemokratisk prosjekt som minner om det nordiske. Han ønsker seg retning av en velferdsstat, sier Leira.

Ifølge ham har Flávio Bolsonaro planer om å fortsette i sporet til sin far, Jair Bolsonaro.

– Flávios viktigste valgkamplofte er jo å gi amnesti til faren sin.

Valget i Brasil

+ Den 4. oktober ble den første runden av to i det brasilianske valget avholdt.

+ Flávio Bolsonaro fra det høyreorienterte Partido Liberal (PL) og Lula da Silva fra det brasilianske arbeiderpartiet, Partido dos Trabalhadores (PT) fikk henholdsvis 47 prosent og 45 prosent av stemmene.

+ Nå konkurrerer de om å bli Brasils nye president, i den andre valgrunden, som avholdes 25. oktober.

+ Oppløpet til valget har vært preget av en korrupsjonsskandale som har skadet begge presidentkandidatenes legitimitet.

Tidligere president i Brasil og far til Flávio, Jair Bolsonaro soner en dom på 27 år for kuppforsøk i 2023, samt attentatplaner på Lula da Silva og hans allierte.

+ Tidligere president i Brasil og far til Flávio, Jair Bolsonaro soner for øyeblikket en dom på 27 år for kuppforsøk i 2023, samt for attentatplaner på Lula da Silva og hans allierte.

+ Bolsonaro-familien har tett kontakt med USA. Flávio lover tettere samarbeid om han vinner.

Kilde: Klassekampen, The Guardian, The Economistx

dersom Flávio vinner, kan man se til USA i dag. Enda mer polarisert og høyere konsentrasjon av makt og penger hos de som har mest fra før, mener han.

Bolsonaros politiske prosjekt

Kunstig intelligens (KI) har endret spillreglene for valgkamp og påvirkning i Brasil. «Dona Maria» er blant landets ti mest innflytelsesrike politiske stemmer. Likevel finnes hun ikke. Influenseren fra ytre høyre er KI-generert, bygget som en karikatur av en type kvinne tradisjonelt knyttet til Brasils arbeiderklasse.

Flávio har selv brukt KI til å lage videoer av den fengslede faren i sin egen valgkamp. Jair er utestengt fra å delta i valget, men den KI-genererte versjonen av ham er et smutthull loven ikke har tatt høyde for.

– Det er en utvisking av hva som er ekte, og hva som er falskt. Det er noe totalitære regimer har ønsket seg helt siden Nazi-Tyskland og Sovjetunionen, sier Leira.

Også religion brukes som et verktøy i valgkampen, ifølge Leira. Brasil er midt i en religiøs omveltning, fra katolisisme til evangelisme. I 2022 utgjorde evangelistene 27 prosent av befolkningen, mot 9 prosent i 1991. Bevegelsen er kjent for å være imot blant annet abort og skeives rettigheter. Da Bolsonaro kom til makten i 2018, fikk han omtrent 70 prosent av evangelistenes stemmer. Ifølge Leira er det religiøse aspektet en del av Bolsonaro-familiens politiske prosjekt.

Ekte influenser

I motsetning til «Dona Maria» er Kayque Mendes (17) en ekte politisk influenser. Mendes driver en politisk Instagram-konto med cirka 930 000 følgere, der han promoterer Flávios valgkamp. Utdanning er 17-åringens viktigste sak i valget.

– Når man investerer i utdanning, går det bra med sikkerheten og det går bra med helsen, sier han og fortsetter:

Dette er demokratisk valgte ledere som undergraver demokratiet innenfra. Gradvis, subtilt og av og til helt lovlig

Torkjell Leira, forfatter og samfunnsgeograf

Mobilisering: Venstresiden har mobilisert kraftig siden første valgrunde. Over hele Brasil har det vært store demonstrasjoner.

– Når en ung person drop- per ut av skolen, ender vedkom- mende som regel ikke opp med å selge godteri. De havner som regel i kriminalitetens verden.

Å selge godteri, eller *vender doces* på portugisisk, er et kjent bilde på *favelabarn* som tjener penger i gatene.

Mendes er fra Rio de Janeiro, delstaten i Brasil som historisk sett er mest preget av gjengrela- terte konflikter. Sent i 2025 ble 121 mennesker drept av militær- politiet i det Amnesty kaller en massakre.

Jair Messias Bolsonaro ble fengslet for statskupp, og etter min mening har dette statskuppet aldri eksistert

Kayque Mendes (17), politisk influenser

Mendes påpeker at Bolsonaro vil styrke utdanningen i Brasil ved å åpne flere sivil-militærsko- ler.

– Det er skoletypen som fun- gerer best.

– *Altså militærskoler?*

– Ja, ikke for å militarisere barna, men for å undervise etter en modell der de får god utdan- ning.

– **Bolsonaro er uskyldig**

Mendes mener Jair Bolsonaro soner urettmessig, og avviser at det var et forsøk på statskupp 8. januar 2023.

– Jair Messias Bolsonaro ble fengslet for statskupp, og etter min mening har dette statskup- pet aldri eksistert. De som var der, var lei av et diktatorisk Bra- sil, sier han.

Jeg føler ikke at dagens høyreside er fornuftig, det finnes ikke noen middelvei lenger

Isabela de Almeida (27), student ved Universidade de São Paulo

Han trekker også fram USAs president Donald Trumps for- hold til familien Bolsonaro som en styrke for Brasil.

– Vi ser at Flávio har god kon- takt med El Salvadors Nayib Bukele, Trump, Argentinas Ja- vier Milei og mange andre presi- denter i Amerika-regionen, sier Mendes.

Han legger til at han ikke tror et slikt samarbeid betyr ameri- kansk innblanding, fordi Brasil er en suveren stat.

Bolsonarobevegelsens kriti- kere kaller dem ofte ekstreme. Det kjenner ikke Mendes seg igjen i.

– Det finnes ingen ekstrem høyrebevegelse i Brasil. Vi god- tar ikke legalisering av abort, narkotika, eller kjønnsskifte for barn. Det er ikke å være ekstrem- mist, det er å leve i virkeligheten, sier han.

Splittet velgerskare

Isabela de Almeida (27) tar læ- rerutdanning og har tidligere studert samfunnsvitenskap ved universitetet i São Paulo. Hun har tidligere vært aktiv i det bra- silianske sosialistpartiet (PSB), og håper på Lula-seier.

– Lula er en folkloristisk figur, og det kjennes magisk at jeg har

fått muligheten til å stemme på ham to ganger.

Hun deler ikke Mendes' entu- siasme for Bolsonaro-familien, og mener at Bolsonaro-bevegel- sen appellerer spesielt til unge menn.

– De utgjør en mer tradi- sjonell og konservativ gruppe menn, som har falt av den tid- ligere og «mer respektable» høyresiden vi hadde tidligere. Bolsonaro-leiren sliter også med å få kvinner til å stemme på seg.

– Appellen til unge menn handler også om å være en self- made man. Hvis du er flink, vil Gud gi deg penger. Så alt er opp til deg, sier hun.

Hun deler Leiras bekymring rundt den sterkt voksende evan- gelismen i landet, og mener den spiller en viktig rolle i Bolsona- ros politiske prosjekt.

– Det er dypt forankret i re- ligion, i det vi kaller «Velferdse- vangeliyet». Det er en strømning i evangeliske kirker her i Brasil. Man må gi penger til kirken for at Gud skal gi deg velsignelser.

Blåbær og druer

– *Kommer unge brasilianere over- ens, selv om de stemmer ulikt?*

– Det er veldig vanskelig, for- di vi rett og slett ikke tenker likt. Jeg føler ikke at dagens høyre- side er fornuftig, det finnes ikke noen middelvei lenger, sier hun oppgitt.

BRASILS FALSKE BESTEMOR: BBC publiserte dette skjermbildet, hentet fra den KI-genererte influenseren «Maria Donas» i sosiale medier.

– Når jeg sier at jeg liker dru- er, og du liker blåbær, så kan vi være enige om å være uenige. Men akkurat nå føler jeg at for- skjellene handler om arbeidere skal jobbe seg i hjel eller om de skal ha litt fritid i løpet av uken, og for meg er det irrelevant å forhandle om.

Hun er redd for hva som skjer med Brasils kamp mot orga- nisert kriminalitet, hvis Flávio blir president. Det står hun ikke alene om, kriminalitetsbekjem- pelse er et av de viktigste tema- ene blant den brasilianske velge- skaren.

– Flávio har tette bånd til militsene, som ikke er organi- sert kriminalitet i tradisjonell forstand, men som er væpnede grupper i Rio de Janeiro. Føde- ralpolitiet får mindre frihet til å faktisk gå etter kriminelle, fordi

politikken og kriminaliteten er såpass sammenvevd.

– **Gradvis, subtilt og lovlig**

Leira mener USA har en klar interesse i å påvirke utfallet av valget i Brasil. Kina har over- tatt som største handelspartner for de fleste land i Sør-Amerika, deriblant Brasil siden 2009. USA forsøker aktivt å utfordre deres dominans i regionen.

Ett av de klareste bevisene på USAs innblanding, mener han, er brevet Trump sendte Lula da høyesterettsdommen mot Jair Bolsonaros kuppforsøk falt i fjor sommer.

– Da blir det 50 prosent straf- fetoll på Brasil, var budskapet. Det var en helt direkte sammen- blanding av personlig og politisk sympati for Jair og knallharde økonomiske sanksjoner mot et

annet selvstendig land, mener han.

En valgseier til sønnen vil først og fremst være en seier til autoritære krefter, mener han.

– Av og til må jeg klype meg i armen og spørre om det stem- mer. Er det så direkte, er det så åpenbart, er det så skamløst? Ja, dessverre.

– Demokratisk valgte ledere undergraver demokratiet innen- fra. Gradvis, subtilt og av og til helt lovlig.

universitas@universitas.no

MILITÆRSKOLER: Kayque Mendes håper på flere militærskoler i Brasil.

DEMONSTRANTER: Brasilekspert Torkjell Leira deltok på studentdemonstrasjonen i Rio de Janeiro. (PRIVAT)

FRANKRIKE:

Hundretusener inntar

FYLLER GATENE: Over 13 000 demonstranter fylte gatene i Toulouse den 6. oktober.

Det hele startet med en elevblokkade ved Saint-Exupéry videregående i Créteil utenfor Paris. Nå er det studentdemonstrasjoner over hele Frankrike.

Demonstrasjoner i Frankrike

Tekst og foto: Mina Rye Wallum

«Siamo tutti antifascisti» betyr «vi er alle anti-fascister» på italiensk. Disse ordene fyller gatene i Toulouse.

Den 8. oktober var Universitas tilstede på en demonstrasjon utenfor det regionale utdanningskontoret i byen. Både ved metrostoppet, langs veiene og rundt folkemengden står opprørspolitiet CRS klare med tåregass og batonger.

–Vi ser at fascismen vokser i Frankrike. I dag samles vi rundt ideen om å representere den andre siden, forteller en demonstrerende student på stedet.

Det er tre uker siden et knippe videregåendelever i Créteil blokkerte

inngangen på skolen. Siden den gang har hundrevis av videregående skoler og universiteter blitt berørt av demonstrasjonene, og hundretusenvise mennesker har deltatt i mobiliseringen.

Sammen med resten av Frankrike demonstrerer både studenter og universitetsansatte i Toulouse i solidaritet med videregående elevene. Under demonstrasjonen blir Universitas fortalt at dette kanskje bare er starten.

–Det handler ikke lenger bare om utdanning. Det er større enn det. Og den 17. oktober blir dette enda større, sier en demonstrant.

Føler seg utrygge

– Som tidligere videregåendelever vet vi hva de går gjennom, forteller Angelina Renaud-Kimmel (20), som studerer statsvitenskap ved Sciences Po i Toulouse.

Sammen med medstudenten

Axel (19), som også studerer statsvitenskap ved Sciences Po, deltar Renaud-Kimmel i de pågående demonstrasjonene og universitetsblokade. Axel ønsker ikke å stille med fullt navn i denne saken, i frykt for at deltakelse i bevegelsen kan få konsekvenser for ham.

De siste ukene har både studenter og videregåendelever demonstrert mot dårlige utdanningsvilkår. Unge demonstranter

De gule vestene var mer voldelige

Anne O'Mahoney, engelsk kommunikasjons- og debattprofessor ved Sciences Po Toulouse

over hele Frankrike peker på dårlig inneklima, mangel på lærere og falleferdige utdanningsinstitusjoner.

– I starten demonstrerte vi kun i solidaritet med videregående elevene, og kravene deres om bedre utdanningsvilkår. Dette er proble-

INSTITUSJONELT PROBLEM: Ève Huyghues (19) ser politivolden som en forlengelse av den politiske responsen til demonstrasjonene.

gatene i Frankrike

Protestene i Frankrike

- + Bevegelsen startet med en skoleblokade på Saint-Exupéry videregående skole i Créteil utenfor Paris den 21. september. I etterkant av blokaden har demonstrasjoner og skoleblokader spredt seg over hele Frankrike. Studenter og arbeidstagere har også sluttet seg til bevegelsen.
- + Demonstrantene krever bedre utdanningsvilkår. De demonstrerer blant annet mot lærermangel, lange skoledager og falleferdige utdanningsinstitusjoner.
- + Tirsdag 6. oktober skal over 250 000 ha deltatt i demonstrasjoner over hele landet, ifølge franske myndigheter. Organisatorene av demonstrasjonene mener selv at over 450 000 deltok i demonstrasjonene. Statsministeren i Frankrike skal ha omtalt bevegelsen som de voldeligste studentdemonstrasjonene på flere tiår.
- + Minst 215 ungdommer, 85 ansatte i utdanningssektoren og 700 politibetjenter skal være skadet som følge av demonstrasjonene.
- + En ny runde med demonstrasjoner skal finne sted den 17. oktober. Ansatte i offentlig sektor forventes å slutte seg til demonstrasjonene, og De gule vestene skal angivelig returnere.

Kilder: Le Monde, The Guardian, NRK, BBC, The Connexion, Reuters, Khrono.

Det er helt forferdelig, og det er ikke demokratisk

Axel (19), student ved Sciences Po Toulouse

mer som rammer universitetene også. Men nå har vi sett politiet være veldig voldelige mot mindre-årige demonstranter. Jeg føler meg ikke lenger trygg når jeg demonstrerer, tilstår Renaud-Kimmel.

Hun hevder å ha sett videoer på nettet der politibetjenter oppfører seg «rasistisk, sexistisk og homofobisk».

– Vi sier «Siamo tutti antifascisti» i demonstrasjon, for å vise at vi motstiller oss dette, forklarer hun videre.

– De voldelige sammenstøtene vi ser, vitner om antidemokratiske verdier. En 16-åring har blitt skutt i øyet av politiet, og en 15-åring har mistet hånden sin, hevder Axel.

Andre medier har omtalt hendelsene som Axel refererer til.

STUDENTBLOKKADER: Angelina Renaud-Kimmel og Axel mener det er opprør som får myndighetene til å høre etter.

Ifølge Le Monde skal en 15-åring fra Lens ha mistet hånden sin i kontakt med en politi-granat. The Guardian bekrefter at en 16-åring i Tours mistet synet på høyre øye under en skoleblokkade.

– Det er helt forferdelig, og det er ikke demokratisk. Men med de pågående demonstrasjonene blir slike udemokratiske krefter mer og mer synlig. Slik kan demonstrasjonene i seg selv få en viktig politisk effekt, forklarer han.

Et institusjonelt problem?

De forente nasjoner (FN) uttrykker bekymring for demonstrasjonene og skole- og universitetsblokkadene i Frankrike. Uforholdsmessig maktbruk fra politiets side er en av FNs hovedbekymringer.

Når Universitas snakker med studentene i Toulouse, er forklaringene på voldseskaleringen tvetydig.

– Politivolden vi ser nå, er en forlengelse av den politiske responsen til demonstrasjonene, hevder Ève Huyghues (19).

Også hun studerer statsvitenskap på Sciences Po i Toulouse, og har deltatt på de siste demonstra-

sjonene.

– Innenriksministeren i Frankrike, Laurent Nuñez, hevder at responsen fra politiet er legitim. Det er han som er sjef for politiet, og det er han som aksepterer og oppfordrer til de voldelige sammenstøtene, forteller Huyghues, og fortsetter:

– På den måten er politivolden et institusjonelt problem. Hvis ikke institusjonene gjør noen endringer selv, vil problemet opprettholdes, og demonstrasjonene fortsette.

Andre mediers dekning av demonstrasjonene peker imidlertid på en voldelig ukultur både blant

demonstrasjonene for å fremprovosere slossing, uten å ha noen tydelig tilknytning til den politiske agendaen bak.

Ifølge Renaud-Kimmel og Axel er det likevel en naturlig årsak til hvorfor demonstrantene beveger seg utenfor lovens rammer.

– Generasjonen vår har vokst opp under utallige kriser og demonstrasjoner. Vi har sett hva som funker, og vi har erfart at det er opprør som får myndighetene til å høre etter, forteller Renaud-Kimmel.

– Vi må være voldelige, og vi må blokkere universitetene. Det er den eneste måten vi kan snakke med politikerne, og det er den eneste måten vi kan tvinge frem en respons, mener Axel.

De unge som forbilde

I tillegg til studentene, har flere ansatte i utdanningssektoren tilsluttet seg bevegelsen. Blant disse er engelsk kommunikasjons- og debattprofessor ved Sciences Po Toulouse,

Anne O'Mahoney.

– Mitt inntrykk er at sammenstøtene først og fremst initieres av CRS og andre demonstranter enn studentene, sier O'Mahoney til

MIMRER: Anne O'Mahoney forteller om dagens demonstrasjoner i lys av De gule vestene.

Universitas. CRS, eller Compagnies républicaines de sécurité, er det franske opprørspolitiet, og en del av det Frankrikes sivile politistyrke.

– Når jeg har deltatt i demonstrasjon de siste dagene, har jeg vært redd for å bli skadet eller gasset ned. Slikt opplevde jeg under De gule vestenes demonstrasjoner.

O'Mahoney sikter til den franske demonstrasjonsbevegelsen i 2018. O'Mahoney har deltatt i begge demonstrasjonene, og mener dagens demonstranter er mindre aggressive.

– De gule vestene var mer voldelige. Da var det flere av demonstrantene som aktivt oppsøkte voldelige sammenstøt med politiet. Slike demonstranter er det færre av nå, forteller hun, og utdyper:

– Demonstrasjonene vi ser i dag bygger på en helt annen filosofi. De synger La Marseillaise, som er den franske nasjonalsangen, og veiver med det franske flagget. Det er et tydelig signal til de franske myndighetene. De unge tar eierskap til den franske identiteten, og redefinerer den som inkluderende og forenende.

Ifølge professoren har universiteter fra hele det politiske spekteret sluttet seg til demonstrasjonene. Hun forklarer at bevegelsen så vidt er i gang, og at den stadig får mer momentum.

– Nå har også fagforeningene innkalt alle ansatte i offentlig sektor til streik den 17.oktober. Jeg tror de planlegger noe veldig stort, hevder O'Mahoney, før hun avslutter:

– Når de gule vestene inntar demonstrasjonene igjen nå, håper jeg de lar seg inspirere av studentenes fredelige eksempel.

Det franske innenriksdepartementet er gjort kjent med kritikken. De har ikke svart på henvendelsen fra Universitas når denne avisen går i trykken.

Ève Huyghues (19)

demonstrantene og politiet.

Til NRK forteller Frankrikeekspert Kjerstin Aukrust om såkalte «profesjonelle pøbler». Dette er mennesker som slenger seg på

– Forbud hjelper ikke mo

Lesehest: Statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) forkynner hvorfor vi bør være på vakt mot sensur.

Har du lest *Uten en tråd* av Jens Bjørneboe og fnist? Da den kom ut, skapte den harme og ble forbudt. I Forbudte bøker-uka presenteres bøker som har blitt forsøkt sensurert, og hva som truer skriften i dag.

Sensur

Tekst Magnus Grundstad

Foto Shilan Sari

I forbindelse med Forbudte bøker-uka, som koordineres av Universitetsbiblioteket i Oslo, ble boken *Rettssakene som kneblet* (2020) av Hans Fredrik Dahl frontet. Boken starter 13. oktober 1966. Da banker politiet på døren til Jens Bjørneboe. Han skal bli stilt for retten for romanen *Uten en tråd*. Etter en kort fremleggelse av saken, spør Dahl seg selv og oss, hva vi ville gjort hvis politiet banket på vår eller en annen forfatters dør i dag. Hadde vi kjempet, eller hadde vi føyet oss?

På åpningsarrangementet taler statsminister Jonas Gahr Støre (Ap). Han hadde funnet det passende å ta en pause fra tronstaledebatten for å vitne og å tale for et lite, og passelig gråhåret, publikum ved Universitetsbibliotekets scene. Etter talen tar han seg tid til en kort prat med noen av journalistene som har møtt opp, deriblant fra

Universitas. Der svarte han på spørsmål om hvorfor vi skal bry oss om sensur.

– Vi må bry oss fordi det er mye vi har å miste. Sensur kan ramme vårt frie ord og vår frie presse.

I talen var Støre opptatt av at sensur er et lite forekommende tema i dagens Norge, uten at vi av den grunn kan hvile på laurbærene. I det korte intervjuet med Universitas utdyper han at sensur gjerne starter krypende, og at vi må være på vakt.

– Selvsensur er én måte, sier han, og tilføyer:

– Motkraften er de stadige samtalene om når og hvordan sensur skjer. Arrangementer som Forbudte bøker-uka er med på å øke bevisstheten om tendenser til sensur.

Den stadige større uken

Uken Støre viser til, arrangeres av Runhild Seim og Cathinka Neverdal ved Universitetsbiblioteket i Oslo. Dette er det tredje året Forbudte bøker-uka arrangeres i Norge, og den vokser seg stadig større.

– Her i Norge er egentlig hele bok- og bibliotekbransjen med, sier Seim.

De kan fortelle at det var 20 påmeldte institusjoner det første året. Dette året er tallet nærmere 740. Veksten rommer en bredde av aktører.

– Vi ser en økning blant skolebibliotek, bokhandlere, litteraturhus, folkebibliotek og forskningsbibliotek, forteller Seim entusiastisk.

I løpet av samtalen finner de frem flere titler som tidligere har vært forbudte. En av disse er Astrid Lindgrens *Brødrene Løvehjerte*. Dette skyldes bokens anti-autoritære

Carson, som på sitt eksperimentelle vis utvider perspektiver, også blant annet om og for skeive.

De utsatte er minoriteter

De ser begge med bekymring over dammen. I USA er det nemlig en kamp om hvilke bøker særlig barna skal få lese.

– Der har debatten blitt polarisert og politisert, og det forekommer både økonomiske og juridiske former for sensur. For eksempel holdes finansiering av bibliotek eller utdanningsinstitusjoner tilbake, sier Neverdal.

Bøker de ser at stadig blir forsøkt forbudt, er bøker som på et eller annet vis representerer stemmene til folk med LHBTQ+-identitet, stemmene til personer med minoritetsbakgrunn eller urfolk.

– Og dette starter ikke med bokbrenning. Det starter med mistenkeliggjøring av bibliotekarer og undervisere, og dette undergraver tilliten i det stille, forteller Neverdal.

Ifølge Norsk bibliotekforenings kartlegging av sensurforsøk i norske bibliotek er det først og fremst bøker som omhandler kjønnsidentitet og seksualitet som er utsatt. Derfor opplever arrangørene det som viktig å arbeide med bevisstgjøring. Eksempelene er denne uken mange.

– Som når et lite bibliotek med mikroskopiske ressurser er med og markerer uka,

Forbud hjelper ikke mye mot drittytringer

Anine Kierulf, professor ved
Institutt for offentlig rett

budskap. Nettopp dette budskapet er ofte grunnen til at flere, deriblant mange litteraturprisvinnere, har blitt sensurert, mener Neverdal, og peker på Ernest Hemingway som et annet eksempel.

Mens vi snakket, spurte vi oss hvem som skulle vinne Nobelprisen i litteratur i år. Etter samtalen fikk vi vite at det ble Anne

ot drittytringer

Til skue: Under Forbudte bøker-uka har mange bøker om temaet blitt frontet i HumSam-biblioteket.

delers Seim.

I likhet med statsministeren påpeker Seim og Neverdal at motgiften mot sensur er å snakke mer om sensur og selvzensur i hverdagen. Forbudte bøker er på denne måten en unik inngang til disse temaene.

– Barn roper «hæ?» når de får vite at *Kaptein Supertruse* er forbudt i USA, ler Seim.

Bøkene har lenge vært forsøkt fjernet fra amerikanske bibliotek på grunn av angivelig upassende språk og portrettering av vold.

– Og jeg får veldig lyst til å lese *Brødrene Løvehjerte* igjen!

Vi ler, før de understreker betydningen av selve lesingen. Derfor er de glade for at å lese bøker har blitt populært igjen.

– Slik lærer man å lytte til andre, eller å se fra en annens perspektiv, sier Neverdal.

Når noen vil forby ditt ord

Aslak Nore er blant forfatterne som løftes frem under arrangementet. Han har konkrete erfaringer med sensurforsøk av sine bøker i dag. Når Universitas kontakter ham, befinner han seg på en litteraturfestival i Romania.

– Det er ingen sensurering her, sier han spøkefullt.

Nores erfaring er fra Russland i 2025. Den første boken i Falck-serien, *Havets Kirkegård*, hadde blitt utgitt med suksess i landet noen år før. Derfor skulle de gi ut bok nummer to, *Ingen skal drukne*. Det skulle imidlertid bli vanskeligere med denne.

– Jeg fikk en e-post om en forverret situasjon i Russland. Forleggeren min var i eksil, men kunne fortelle at de andre i forlaget, som fortsatt var i Russland, kunne få problemer hvis vi ikke gjorde endringer i boken.

Det russiske forlaget ønsket å gå innholdsmessig til verks. De krevde at referanser til president Vladimir Putin, LHBTQ+ og narkotika ble fjernet.

– For meg var det uaktuelt å gjøre endringer på grunn av politiske hensyn.

Erfaringen betyr imidlertid ikke at det er uaktuelt for Nore å utgi på russisk i fremtiden. Da debatten om kulturboikott

havnet på dagsordenen etter invasjonen av Ukraina i 2022, var han tydelig på at han ikke var for en slik boikott. Det handlet om å støtte forlaget, som hadde rykte på seg å være maktkritiske, men også om prinsipper. Nore mener man skal være forsiktig med boikott.

– Det kan umulig skade at folk leser om andre verdener, slår han fast.

I tillegg advarer han mot enhver form for sensur av bøker. Dette gjelder uansett hva slags innhold det er snakk om.

– Å lese *Mein Kampf* gjør deg ikke til nazist, mener Nore, som takker nei til moralskt bedrevitende råd om hva man bør og ikke bør lese.

Vårt sterke vern

En som har skrevet, snakket og lenge be-fattet seg med ytringsfrihetens friheter og grenser, er professor ved Institutt for offentlig rett Anine Kierulf. Hun peker på andre problemer enn sensur for den offentlige samtalen.

– Rettslig sett er det lite som truer det frie ord. Det er en del snakk om sensur, men det forekommer sjelden sensur i rettslig forstand, påpeker hun, og viser til Norges sterke vern mot forhåndssensur av ytringer.

Det er viktige forbehold som forbud mot trusler, privatlivskrenkelser og hatytringer, men forbud styrer primært de samvittig-

Barn roper «hæ?» når de får vite at Kaptein Supertruse er forbudt i USA

Runhild Seim, prosjektleder
Forbudte bøker-uka

hetsfulle. Slik skal det også være, mener hun bestemt.

– Forbud hjelper ikke mye mot drittytringer. Folk stjeler sykler selv når det ikke er lov.

Mer enn jus er det som tøyler oss eventuelle sosiale sanksjoner, forklarer hun. Vi kan holde ting tilbake av omsorg for andre, av hensyn til vårt rykte, eller av frykt for å bli upopulære. Grunnene til selvzensur er mange, og flere av dem er legitime.

– Vi går ikke rundt og sier alt vi tenker, og det er bra. Folkeskikk er en god ting.

Problem: Sosiale medier

Problemet oppstår først når de stemmene offentligheten faktisk trenger å høre, stilnes. Kierulf forklarer at de som forsøker å stilne andre, ofte gjør det med gode intensjoner. De innser kanskje ikke det udemokratiske

Bare bryster?: Det trekkes særlig frem at mange nobelprisvinnere i litteratur, som Gabriel Garcia Marquez, har sensurhistorie.

med forsøkene på sensur. De ønsker ofte å verne utsatte grupper eller offentligheten, det være seg barn mot opplysninger av seksuell art eller bestemte ord fra gamle klassikere, men de opphever seg da til autoritære dommere.

– De anser seg som bærere av sannheter, som om de vet bedre enn andre hva andre bør få ta stilling til.

På spørsmål om hva som kan true ytrings- og informasjonsfriheten i Norge i dag, retter professoren skytset mot sosiale medier.

– Problemet vårt er at vi har satt bort

Å lese *Mein Kampf* gjør deg ikke til nazist

Aslak Nore, forfatter

det offentlige ordskiftet til plattformer med bare profitt for øyet. De korrupperer samfunnssamtalen ved å få oss til å tro at folk hater hverandre.

De sosiale mediene, hevder Kierulf, har ikke interesse av å opprettholde en demokratisk og sannhetssøkende offentlighet.

– Er løsningen å lage egne plattformer?

– Ja, og å regulere. Eventuelt å melde seg ut. Jeg registrerer at Hareid kommune har «slått opp» med Meta.

Kierulf mener det er problematisk at alle, inkludert offentlige institusjoner, ganske bevisstløs har omfavnet plattformene. Hun etterlyser en endring i hvor vi møtes for å snakke med hverandre. Og mener vi må forstå oss selv bedre.

– Vi bør lære oss hvor sårbare vi som mennesker er for gruppetenkning, for hvordan plattformene utnytter oss og hvordan vi blir manipulert.

Ukeslutt: Cathinka Neverdal (til venstre) og Runhild Seim er slitne, men også fornøyde med uken.

Se på meg, jeg leser!

Å lese «performativt» har gjort sitt inntog blant unge. Litteraturprofessor Janne Stigen Drangsholt er positiv til utviklingen, mens Morgenbladets Arne Borge frykter hva som kan gå tapt.

Lesekultur

Tekst Ebba Braanen Lindgren
Illustrasjon Anders Nyeggen

Alle har en fyr på bussen. Han som flikker opp paperback-boken sin i om lag fire minutter før han hopper av igjen. Skjorte. Lang frakk som går ned til skoene. Loafers. Og alltid: boka. Forfatter: Dostojevskij. Over disse seks månedene dere har delt busstur, sitter han fortsatt med den samme boka. Progresjonen ser ut til å være liten. Er han egentlig på side én fremdeles? Så begynner man å lure: Leser han faktisk denne boka?

Unngå å bli en *brainrotter*
En performativ leser er en som leser for syns skyld. Ved å virke smart og belest kan man skille seg ut i en generasjon som har mistet sin frie vilje til *doomscrolling*. Vi ser det blant annet på Instagram-kontoer som «*hotdudesreading*», en av mine favoritter (og navnet er vel selvforklarende).
– Det kan hende denne generasjonen tenker i større grad på identitet som noe *utvendig*, sier Janne Stigen Drangsholt, forfatter og litteraturprofessor ved Universitetet i Stavanger. Hun har hørt om performativ lesing fra TikTok.
– Det kan handle om at man skal være «sitt beste jeg» og lese en bok i stedet for å scrolle. Unngå å bli en *brainrotter*, ikke vise

seg som den degenerasjonen som mobilbruk representerer.

«The Death of Cool»
Å ville bli sett med den rette boka er ikke noe nytt. Drangsholt forteller om 1990-tallet, da hun selv var ung.
– Det var veldig vanlig å bruke litteratur

Les Dostojevskij på bussen! Det er helt topp!

Janne Stigen Drangsholt, professor ved Universitetet i Stavanger

for å signalisere identitet. Folk satt og nærmest holdt opp Dostojevskij eller Kafka.
Hun forteller at man skulle *name-droppe* bøker for å bygge «kulturellkapitalpoeng».

– Man ville lage en identitet basert på kultur. Det å være kul var første prioritet, så man tenkte ikke på hva man skulle bli, men man studerte fag man tenkte var kule, sier hun. Litteratur var altså *definitivt* kult.
Denne kulhetskulturen, som sto høyt i kurs fra 1970- til 1990-tallet, ser hun mindre av nå. Hun kaller det «the Death of Cool».
– I kulhetstankegangen er det veldig viktig å integrere disse tingene inni seg, sånn at man faktisk blir *den personen* når man har satt seg veldig inn i den typen litteratur. Men nå er det kanskje sånn at man tenker: Jeg har på meg denne grafiske T-skjorta og sitter og leser Dostojevskij på kafé, så da blir jeg den personen.

Formativ lesing
Drangsholt tror man ikke lenger tenker på identitet som noe man bygger opp fra innsiden.
– Og det er naturlig, fordi på sosiale medier så er det ytre identitet man blir presen-

tert for hele tiden.

Drangsholt er i bunn og grunn positiv til performativ lesing.

– Når man leser en bok, så leser man en bok. Da vil den påvirke deg uansett, sier hun, og fortsetter:

– Man kan tenke på det som performativt, men jeg vil jo tenke at det er en slags genuin interesse der likevel.

Hun foretrekker å kalle lesingen *formativ*.

– Litteraturen gjør langt mer enn å gi oss en slags kulturell kapital. Den endrer horisonten til et menneske. Litteraturen utvider fantasien vår. Det ligger et rom mellom vår egen virkelighet og den virkeligheten som vi blir presentert for i romanen. I det rommet blir vi utfordret, der speiler vi oss, og vi møter motstand.

Ingen tilskuere

Det virker som at lesing får unikt mye kritikk på dette punktet. Vi fikser oss jo ekstra før en date. Vi later som vi kan mer enn vi egentlig gjør på jobbintervjuer. Vi nikker gjenkjennende i samtaler om ting vi ikke forstår. Så, hvorfor rynkes det på nesa når det kommer til lesing?

Det virker som vi liker tanken på at lesing skal være noe privat og inderlig og oppriktig. Noe man gjør fordi man *genuint* vil vite hva som skjer på side 329. Det er en individuell, ganske innadvendt aktivitet. Det er nettopp i det private at litteraturens verdi ligger.

Arne Borge, bokansvarlig og kommentator i Morgenbladet, mener at problemet med performativ lesing oppstår når lesingen først og fremst blir en måte å kommunisere noe om seg selv på.

– Vi er veldig reaktive i måten vi er på nå sammenlignet med tidligere, og det har med sosiale medier å gjøre. Det gjør at vi navigerer veldig mye etter sosiale koder.

Borge peker på at når bøker blir en del av det sosiale spillet, kan noe av det viktigste ved litteraturen forsvinne.

– Det performative er jo veldig rettet inn mot det sosiale. Man opptrer jo ikke for seg selv. Litteraturen har en evne til å utfordre de raske meningene våre, mener Borge.

– Boken gir oss et sjeldent rom hvor

vi kan slippe å ta stilling med én gang, og mene veldig sterkt for eller mot. Når lesingen blir for sosial, så mister vi den muligheten.

– *Hvordan vet man da om lesingen er genuin?*

– Hvis man har lyst til å finne ut om leseinteressen sin er genuin, er den beste måten å finne ut av det på å ikke fortelle folk om det. De største gjerningene er de man ikke skryter av. Jo mer man skryter, jo større grunn er det til å bli mistenksom, ikke sant?

Boksmart

Hvem er det da vi mistenker for å ikke være «legitime lesere»?

Influenser Sophie Elise Isachsen har i årevis postet at hun leser og kommer jevnlig med boktips. På topplisten hen-

forestille oss at han faktisk liker? Det er altså ikke mistenksomt å si «Se på meg, jeg leser», men heller: «Se på meg, jeg leser akkurat dette».

Borge tror ikke Westerlin er en falsk leser, men at det til nå ikke har vært hans store lidenskap. Han synes Sophie Elise har høyere troverdighet. Han peker på at Sophie Elise begynte å snakke om bøker på et tidspunkt da det ikke nødvendigvis ga sosial uttelling. Westerlin, derimot, er en veldig god «trendleser».

– Det er derfor han er rik. Det er jo ikke det at han skaper så mange trender på egen hånd, han er bare flink til å lese trendene tidlig. Det er jo som å være en god aksjemegler. Like før selskapet går opp, investerer man, fordi man skjønner at kursen vil stige.

Dostojevskij på bussen

For Borge er ikke performativ lesing nødvendigvis et problem i seg selv. Det kan være en inngang til lesing, men man kan ikke kan nære seg på sosial bekreftelse over tid som leser.

– Hvis leseinteressen skal vedvare over tid, så tror jeg det er viktig at man kommer i kontakt med noe i seg selv som leser, som også tåler at lesing ikke lenger er populært. Den dagen det ikke lenger gir noe kreds, så må man ha noe i seg selv som gjør det verdt å lese, sier han.

Drangsholt mener vi trenger lesing mer enn noen gang før i en tid der klikk, økonomisk verdi og nytteverdi er måleenheter.

– Derfor er det desto viktigere å øve opp lesedelen av oss selv. Litteraturen er kanskje aldri viktigere enn den er nå, så hvis det er performativ lesing som skal til, bare kjøp på.

– Les Dostojevskij på bussen! Det er helt topp, avslutter hun.

Så i morgen blir vi to. Jeg kommer til å nikke, kanskje smile til fyren på bussen, før jeg drar opp *Idioten*.

universitas@universitas.no

Hvis man har lyst til å finne ut om leseinteressen sin er genuin, er den beste måten å finne ut av det på å ikke fortelle folk om det

Arne Borge, bokansvarlig i Morgenbladet

nes er blant annet Jon Fosses *Morgen og kveld*, Trude Marsteins *Så mye hadde jeg* og Tarjei Vesaas' *Is-slottet*. Likevel virker det som det finnes en skepsis mot at Sophie Elise både leser så mye som hun forteller, og at litteraturen hun tipser om er for «høykulturell» for henne.

Influenserkollega Oskar Westerlin møter en helt annen respons. «Takk, Bok-Oskar!» skrev VG-komentator Shazia Majid etter at influenseren delte lesingen sin. Hvorfor tror vi så lett på at lesingen hans er legitim? Er det fordi han leser bøker om millionærer, krigførere og Julius Cæsar som vi lett kan

BRUK HUET: Er boka den nye «penisforlengeren»?

DEBATT

Idé- og debattredaktør: **Albert Randsborg**

albertrandsborg@gmail.com 938 27 476

KJØR DEBATT

Hete tips om debatter i andre redaksjoner

Ragebait eller økono- misk analfabetisme?

For å holde bena noenlunde planta på jorda setter jeg hver uke av litt tid til å lese hva som blir skrevet i debattseksjonene til Under Dusken og Studvest.

Jeg kan bekrefte at innleggene i distriktsavisene som regel er artige. Man kan oppleve alt fra en hel lederartikkel dedikert til at kongen var en fin fyr til en journalist som gjerne vil dele med oss at han har Garmin-klokke. Men i Under Dusken forrige uke kunne man lese noe enda mer banebrytende: Samfundet-leder Ulrik Dager Sneve har funnet ut at studiestøtten koster penger.

Ifølge ham selv hadde det faktisk kostet 2,8 milliarder å øke studiestøtten til 1,5 G. Han vil heller at pengene skal gå til billigere kantinemat og mer støtte til studentboligbygging, som om dette må være en motsetning i et 2300-milliarderkronersbudsjett. Dette sier han kun én uke etter at NSO-lederen sa til Universitas at det ofte ikke er pengene det står på

i studentboligbyggingen og at pengene hadde gjort seg bedre i lommene våre i form av studiestøtte.

Sneve virker faktisk som å insinuere at økt studiestøtte kan gi oss *dårligere* råd, fordi leieprisene kommer til å øke *mer* enn studiestøtten økes. «Det behøves i hvert fall noen grundige analyser på hvorvidt økning i studiestøtte vil presse opp prisene i leiemarkedet betraktelig, før jeg helhjertet kan stille meg bak kravet om 1,5 G», skriver han.

Hvordan tror Sneve at tilbud og etterspørsel fungerer? Han må vel mene at studenter bruker *over* hundre prosent av pengene sine på husleie, noe som per definisjon ikke kan være sant. Han må vel også tro at studenter er de eneste i Trondheim som *bor i boliger*. Dette er uansett gode nyheter til alle gjerrige sjefer der ute som har fått et helt nytt argument å bruke i lønnsforhandlinger.

AR

Ukas overhørt

Bergensere er den dårligst integrerte minoriteten i Oslo

Nordlending

Synes litt synd på jussprofessoren. Hva om han bare skulle passe på oss på natta som Batman?

Godtroende student

Hva er det med gutter og god lunsj?

Kvinnelig student med dårlig lunsj

Fra #MeToo til #IamJaneDoe: Hvor mange emneknagger skal til før noe endrer seg?

Institusjoner viser å handle raskt når omdømmet står på spill. Hva skjer når søkelyset slukkes?

Cornell-saken

Aëla Kervarec,
journalist i Universitas

Det har aldri vært lettere å synliggjøre den uretten kvinner utsettes for, å finne andre med lignende erfaringer og skape oppmerksomhet rundt en sak. Men det er langt fra gitt at oppmerksomhet i sosiale medier fører til varig endring.

#MeToo-kampanjen anno 2017 resulterte i at profilerte skuespillere, produsenter og næringslivstopper mistet jobbene sine. Parallelt bidro emneknaggen til å senke terskelen for å si ifra om seksuell trakassering.

Samtidig som Harvey Weinstein-saken, et av MeToo-bevegelsens mest sentrale symboler, oppnådde en ny rettslig milepæl i september i år, blusset en ny sak opp som setter seksuell trakassering og maktmisbruk på agendaen atter en gang. Ved eliteuniversitetet Cornell i USA hevdet en tidligere student, kjent under navnet Jane Doe, i et søksmål at hun ble utsatt for overgrep og voldtekt av syv medlemmer av brorskapet Chi Phi. Dette etter å ha blitt presset til å ta dop. Saken har samlet kvinner og støttespillere under emneknaggen IamJaneDoe.

Cornell-saken tar opp problemet med hvem som definerer hva som skjer etter et varsel. Saken ble straffeforfulgt og universitetet gjennomførte en disiplinær prosess. Det ble ikke tatt ut tiltale, og i de to påfølgende årene har saken i praksis vært behandlet som avsluttet. Det var ikke før etter at søksmålet ble kjent og fikk bred oppmerksomhet at distriktsadvokaten gjenåpnet saken. Parallelt har ledelsen ved Cornell lovet å håndtere slike saker bedre i fremtiden og har varslet en uavhengig granskning av hendelsen.

Denne reaksjonen kom ikke da noen sa ifra, men da alle fikk vite det. Etikkk som først våkner når en sak er offentlig ligner mer på en skadedependende prosedyre enn reell moral. Det revitaliserer det grunnleggende spørsmålet som #MeToo synliggjorde: Hvem er det systemet beskytter, og hvem beskytter det ikke? Svaret viser seg å være ubehagelig enkelt. Systemet

beskytter seg selv. Et eliteuniversitet som Cornell er helt avhengig av omdømme. Dermed er det legitimt å stille spørsmål om hensynet til institusjonen kommer i konflikt med hensynet til varsleren. Ettersom saken først fikk tydelig reaksjon etter offentlig oppmerksomhet, må man stille spørsmål ved hvilket hensyn som har veid tyngst.

Det er fristende å svare på Cornell-saken med nye regler og nye prosedyrer. Men problemet er ikke nødvendigvis fravær av slike rutiner. De fleste institusjoner har varslingsrutiner og etiske retningslinjer, og papiret har ikke vært det som manglet.

Mønsteret er ikke unikt for USA. Tidligere i år avdekket NRK vidtfavnende varsler om trakassering og maktmisbruk ved Finnmarkssykehuset. Etter avsløringene innrømmet ledelsen at ukulturen hadde fått vokse frem uten å bli avdekket, og at dette var mer utbredt enn først antatt. Selv om sakene er svært ulike, reiser de begge

samme spørsmål: Hva skal en med formelle rutiner dersom kulturen gjør at varsler ikke blir håndtert godt nok?

Det som mangler er viljen til å

prioritere varsleren over institusjonens omdømme. Dette er ikke noe man kan vedta. Det er en kultur som må endres av ledere som tør å ta det ubehagelige først, ikke av dem som ryddet opp etterpå.

Hvordan sikrer man at forbedring ikke bare skjer når kameraene er på? Min redsel er at Cornell-saken en dag står igjen som et avsluttet kapittel, når den egentlig er et symbol på at reell endring ikke foregår i en rettssal. Skal noe endre seg, må saken brukes til å undersøke hvordan institusjonen vil håndtere den neste varslingen – og den etter der igjen.

Spørsmålet er derfor ikke om #MeToo endret noe, men heller om institusjoners praksis har endret seg i tråd med offentlighetens forventninger.

#MeToo gjorde det lettere å fortelle offentlig om seksuell trakassering. Hva #IamJaneDoe fører til, må vi se an når oppmerksomheten på Cornell-saken har lagt seg.

For oppmerksomhet er ikke endring. Endring er det institusjonen gjør når ingen ser på.

Et statsbudsjett med viktige studentseire

Studenter vinner i statsbudsjettet, men når skattelettelser prioriteres, er det grunn til å stille spørsmål ved forslaget som helhet.

Statsbudsjettet 2027

Ameli Eikner,
leder i AUF-studentene Oslo

Forrige onsdag la regjeringen frem sitt forslag til statsbudsjett for 2027, med den største lettelsen i inntektsskatten på over 20 år og tydelige prioriteringer innen utdanning, helse og forskning.

Etter årevis med kamp fra studentbevegelsen er nok den største seieren i statsbudsjettet at studiestøtten endelig foreslås knyttet

til grunnbeløpet i folketrygden. Allerede fra neste år får vi 7000 kroner i året, en økning på over fire prosent. 3000 nye studentboliger bygges også – enda en seier!

Også satsingen på høyere utdanning fortjener anerkjennelse. I et samfunn med manglende kompetanse på et av våre mest grunnleggende områder, helse, foreslår

regjeringen flere studieplasser innenfor blant annet sykepleie, vernepleie og jordmorutdanning. Samtidig prioriteres teknologi og forskning, med satsinger på ingeniørutdanninger, kvanteteknologi og Troll forskningsstasjon i Antarktis. Dette er viktige investeringer i fremtidens kompetanse og Norges posisjon som forskningsnasjon.

Den nye forsknings- og høyere utdanningsministeren går sterkt ut for studenter i statsbudsjettet, og man kan si at det er i de siste to statsbudsjettene hvor studenter har blitt sett, og ikke minst, hørt.

Som studenter er vi fornøyde, men som sosialdemokrater, mindre imponert. Regjeringens om-

Det er i de siste to statsbudsjettene hvor studenter har blitt sett, og ikke minst, hørt

fattende skattelette fremstår som en overraskende prioritering i lys av ambisjonene om å styrke fellesskapets tjenester. Man kan sitte med inntrykket av at skatteletten er blitt gjort med klima, miljø og til dels bistanden som kostnad.

For studenter med deltidsjobb vil skattelettelsene bety lite, samtidig som enkelte kostnader øker. Blant annet foreslås Norgespris på strøm økt fra 40 til 45 øre pr. kwt.

Risikerer skattelettelsene å renne som sand mellom fingrene på dem som allerede har minst? Studentlaget mener at økonomisk omfordeling må stå sentralt i budsjettpolitikken. Vi applauderer regjeringens studentsatsing, men mener samtidig at fellesskapets midler må fordeles rettferdig.

debatt@universitas.no

Arbeiderpartiet tar ikke sitt eget partiprogram på alvor

Regjeringens forslag til statsbudsjett er dårlig for klimaet og for folk. Forhandlingene blir spennende, men jeg har troa.

Statsbudsjettet 2027

Henriette Sjursen-Eriksen,
leder i Grønn Ungdom

Dette forslaget til statsbudsjett var mildt sagt skuffende.

Vi får skattekutt, men det går til dem som har mest fra før. Klimakuttene er en dårlig vits. Norgespris, som fra før var en dårlig idé, blir nå dyrere for folk (kanskje bare legge ned hele ordningen?). Regjeringen vil ikke bruke penger

på bistand, og å ta imot kvoteflyktninger har ikke verdens rikeste land råd til lenger. Ruterbilletten blir dyrere. Den eneste gladnyheten er at studiestøtten knyttes til G!

Det viktigste først: Arbeiderpartiet forventer nå at samarbeidspartiene skal bruke forhand-

Dette er en lang langfinger til alle som tror på at lille Norge kan utrette noe i den store verden

lingskapital på å forhandle inn politikk fra Arbeiderpartiets eget partiprogram i budsjettet. Det er smakløst.

Det står i partiprogrammet til Arbeiderpartiet at klima og natur skal være rammen for all politikk, og blant tiltakene står det blant annet at de vil styrke Enova, som er et av de viktigste tiltakene for å få fart på omstillingen i Norge. I budsjettet blir Klima- og miljødepartementet kuttet mest av alle

departementene. Og Enova kuttet med 3,8 milliarder, nesten en halvering fra tidligere. Dette er ikke sånn man kutter utslipp.

Internasjonal solidaritet er tydeligvis uinteressant i finansdepartementet, men i partiprogrammet til Arbeiderpartiet står det: "prioritere overføringsflyktninger (kvoteflyktninger) gjennom FNs kvotesystem". I budsjettet legger de opp til å ta imot skarve hundre kvoteflyktninger og når heller

ikke sine egne bistandsmål. Selv Sylvi Listhaug, som innvandringsminister, tok imot over tre tusen kvoteflyktninger. Dette er en lang langfinger til alle som tror på at lille Norge kan utrette noe i den store verden.

Regjeringen tar verken sitt eget partiprogram, budsjettpartnere eller sitt eget ungdomsparti på alvor, som alle vil ha med solidaritet, og billigere kollektiv. Heldigvis skal MDG forhandle budsjettet bedre i løpet av høsten, men dette er ikke akkurat en god start.

debatt@universitas.no

La meg oppleve eufori i fellesskap, ikke samhörighet på hell

Det er for lenge siden kongen døde nå. Kan noen ofre seg?

Petit

Helene Sæterdal Semb,
journalist i Universitas

I vinter bodde jeg på Svalbard, og tiden ble tilbrakt i et isolert samfunn under polarnattens høyseong. Dette gjorde at min allerede sterke oppfatning om at samfunnet er blitt for individualistisk og selvrealiserende grunnet senkapitalismen, utviklet seg til en frykt for at tillitssamfunnet basert på fellesskap og gjensidighet er dødt. Under en middag luftet jeg idéen om at verden hadde nådd sin

peak for 37 år siden. Jeg snakker selvfølgelig om Berlinmurens fall, og den samlende og rene lykkefølelsen som ble delt av hele folket. Den kommer aldri til å bli opplevd igjen, vi mangler en samlende retning å dra verdenssamfunnet i.

Ok, så var jeg der ikke under murens fall, men har hørt at det er «in» å romantisere fortiden. Uansett, det ble sommer, og med sommeren kom fotball-VM. Personlig

startet jeg året med å skulle boikotte mesterskapet. Jeg gikk rundt og proklamerte at draktene ikke bare var stygge, men også spilte på vikingtematikken som er blitt brukt i senere tid av nynazister.

skulle se på en (for) lang kamp omgitt av øldrikkende menn, og hva var greia med å ro? Kanskje jeg skulle ta opp roingen til neste år, sånn metaironisk liksom, tenkte jeg i mitt stille sinn. Men

fremmede. Vi var ett.

Noen uker senere var det norske folk igjen ett, kongen døde. Litt synd for kongen at hans samlende effekt på folket først skulle vise seg så tydelig etter hans død, men bedre sent enn aldri.

Jeg vet ikke om oppfordringen min er flere kongelige dødsfall. Det var tross alt ganske labert oppmøte under prinsesse Astrids begravelse. Og fotball-VM skjer jo maks kun hvert fjerde år. Men noen må komme på noe smartt snart, for jeg gidder ikke at vi skal oppleve fellesskap kun hvert fjerde tiår.

Tillitssamfunnet basert på fellesskap og gjensidighet er dødt

At Fifa er korrupt, USA er bedritent og all flyvningen ødelegger et allerede skakkjørt klima. Jeg så ingenting positivt med denne begivenheten. Aldri i livet om jeg

så kom altså fotball-VM. Og jeg, jeg rodde. Foran slottet etter brasilkampen. Jeg tok meg i å ikke bare sitte å ro på Karl Johan, men også å smile, vinke og hilse på vilt

debatt@universitas.no

DEBATTREGLER I UNIVERSITAS

Har du overhørt/lest noe artig/forferdelig/overraskende blant dine medstudenter? Vil du få din mening på trykk i Universitas? Send innlegget ditt på e-post til

debatt@universitas.no

samt på hvilket universitet/hvilken høyskole du overhørte det.

- Vi trykker ikke innlegg som har vært på trykk i andre aviser, eller som er hatske og trakasserende
- Vi forbeholder oss retten til å forkorte innlegg
- Frist for innsending av innlegg er søndag kl. 17
- Legg ved et portrettfoto av deg selv i e-posten
- Typiske innlegg er mellom 1500 og 2000 tegn, inkludert mellomrom. Lengre innlegg kan vurderes i noen tilfeller

Anmelderredaktør: **Elisa Turcato Bakken**
elisarbakken@gmail.com 418 43 948

ANMELDELSER

 Bok:

En overtenkers selvrealisering

Bli borte. Ikke dø. Begynn på nytt. er en bok for overtenkende, angstfylte kvinner, om en overtenkende,angstfylt kvinne

Bli borte. Ikke dø. Begynn på nytt

Hvem: **Sigrid Strømmen**
Hvor: **Roman**
Forlag: **Tiden forlag**

«Ja, tjuesju, tror du at du overlever?», spør Andrea. «Sjøl om jeg faktisk døde, blir jeg ikke en del av tjuesjuklubben. Jeg har ikke levd et rock `n` roll-liv», svarer Eva. Hun bor i Trondheim og er misfornøyd med stort sett alt i livet slik det ser ut nå. Venninnene feirer 27-årsdagen hennes. Senere legger Eva en slagplan for livet. Hun ønsker å bli borte, ikke dø og begynne på nytt.

Evas forsøk på å *bli borte* ender opp med å bli premisset for boken. For hva vil det egentlig si å bli borte? For Eva handler det ikke bare om å forsvinne fra andre, men også fra seg selv. Det virker som om hun ønsker å oppnå et slags *tabula rasa* i sitt eget liv. Hun tar drastiske, destruktive grep for å få dette til. Flytter fra Trondheim til Oslo og vandrer rundt i den ukjente byen. Her vier hun dagene sine til å prøve å ikke tenke, men heller observere omverdenen. Hun ønsker å smelte inn i kullissene, som en sliten stamgjest på bar, eller en =Oslo-selger.

 Bok:

Når det vonde spiser deg opp

Å miste noen betydningsfulle og å erfare noe traumatisk. Har vi hørt det før? Vi tåler å lese det igjen i denne romandebuten.

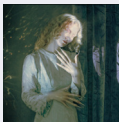
Kyssemerket

Hvem: **Agnes Nordvik**
Hva: **Roman**
Forlag: **Cappelen Damm**

Da jeg gikk på jakt etter å få *Kyssemerket* av Agnes Nordvik i hende, oppstod det noe iøynefallende. Jeg lette, måtte gå fra den ene butikken til den andre, og fant ikke frem. Så omtalt som den var, antok jeg at den måtte være på torg. Etter frustret leting måtte jeg slukøret høre med en ansatt, som viste meg til hylla. I skrivende stund angrer jeg på at jeg ikke spurte om dette var på grunn av lave salgstall. Kritikken har uansett vært positiv, og jeg gledet meg til å begynne.

Mange studenter har fortalt meg at de ikke har tid til å lese i en travel hverdag. De bør derfor lese denne, for det første man bemerker seg er sideinndelingen. Romanen er en helhet, men den er fragmentert, stykket opp i mange deler. Disse delene hopper i tid, mellom nåtid og ulike deler av fortiden. Det er som et puslespill, og et passende sådant. Innholdet handler mye om å grave i en vond fortid, der vi ikke kan være lenge om gangen, og der vi forsøker å fortrenge det som biter og aldri slipper tak.

Universitas anbefaler

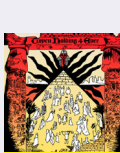

Lene 3000 - Lights off
Noen artister treffer en tidsånd (i tillegg til å være sykt bra). Lene 3000 er en sånn type artist.

Sondre Moshagen - I Can See My House From Here
Musikk som minner om å traske i brokete høstlandskap. Man glemmer på en måte at det er jazz.

Universitas advarer

Tøyen Holdning - Født Nice
Kan duoen fortsette å skrive musikk om de slutter å leve typisk overdådig? Det kunne vært interessant, også for lytteren, hvis dette ble utforsket.

Verdensrommet - Etter deg
En seig gjenforening, med linjer som gjør en lettet på vegne av gruppas tentative ekspartnere.

Sigrid
Roman • Tiden

Strømmen.

Bli borte.

Ikke dø.

Begynn på nytt.

OMSLAG: TIDEN FORLAG

liv. På én måte er dette karakterbyggende. For Eva er en karakter dypt inne i sine egne tanker. Hun kommer titt og ofte med halvfilosofiske erindringer som drar leseren ut av den ellers fine flyten. Tankene er tidvis uforståelige for andre. Det er noe hun selv poengterer i teksten etter en telefon samtale med venninnen Andrea. Hun sier ting som «for det eneste jeg hadde vært, var oppslukt av et øyeblikk, et synkehull jeg hadde mista meg i, som nå var asfaltert igjen» og «det var en tilstand jeg hadde lett for å dras eller falle i, hvorfra jeg interagerte med verden som et brukket bein, frakopla resten av skjelettet, men likevel hengende laust fast takket være huden og noen scener». Selv om de mange språklige bildene er pene og rytmiske, ender jeg ofte opp med å bli hengende over dem for å prøve å forstå hva fortelleren egentlig prøver å si. Men dette trenger ikke å være bare negativt. Tankene gjør boka noe tyngre. Man kan få følelsen av å drukne litt i Evas tanker. Samtidig gir de boka et personlig særpreg og en fin, egen rytme.

Bli borte. Ikke dø. Begynn på nytt. er en bok om den overtenkende, for de overtenkende. Dersom leseren er villig til å gi seg hen til den forstyrrede fortellerens erindringsfulle og dystre livsprosjekt, kan dette bli en givende leseropplevelse.

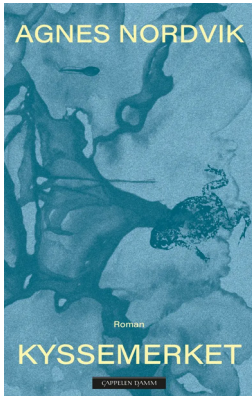
Selma Omdal Ergo
anmeldelser@universitas.no

Hjelp meg opp, ut, bort, hva?

Vi får et inntrykk av hva boken kretser rundt tidlig. Alt etableres i grunn, for det trente øyet, de to første sidene. Vi aner konturene av en ung kvinne som ikke har det godt, som har et anstrengt forhold til sin kropp, og som har funnet sine tvangsmessige måter å leve livet på. Hun går faste ruter, og hun må lage små knuter av hårstrikken på fingrene bestemt antall ganger – og hun snakker liksom påtagelig om sitt eget underliv.

Boken handler altså om Ella, en ung student som nylig har flyttet til Frankrike for å studere sosiologi. Der er hun imidlertid ikke lenge. Det som brenner inni henne, er uvelig, og hun må reise hjem. Hun mistet tidlig sin mor, og vi får et innblikk i fortiden med moren når familien må ligge ved morens sykeleie, og tiden etter. Det er ikke lett å vokse inn i tenåringstilværelsen uten mor, men en liten åpning skimtes når Ella får jobbe som fotograf i en miljøvernorganisasjon. Der opplever hun imidlertid et grovt overtramp som setter merker i henne. Merker som får henne til å føle seg skitten, og som hun febrilsk prøver å vaske bort.

Temaene er på et vis forutsigbare, om å miste en mor i en sårbar alder, og om å erfare tillitsbrudd og overtramp fra voksne man burde kunne stole på. Begge disse skjellsettende erfaringene skriver Nordvik imidlertid godt om. Den

OMSLAG: CAPPELEN DAMM

gradvise oppbygningen til Ellas bitende oppgjør er et særlig høydepunkt. Da er det som om leserne er Ella. Vi kjenner overtrampene og selvbebreidelsen og forvirringen i egen kropp. At Nordvik får oss til å kjenne på sorgen som bor i Ella og den forferdelige uretten som blir gjort mot henne, tyder på en kunst og et talent som peker fremover mot et voksende forfatterskap.

Språklige kvalitetsnyanser

Og dette forfatterskapet har, nær sagt heldigvis, noen forbedringspunkter. For det første er karakterene rundt Ella flate og endimensjonale. Faren og søsteren er nesten statister å regne. Den avdøde morens venninne er nærmest for god, og kollegaen tilnærmet for ond, til at det er helt troverdig. Skjønt gjenspeiler kanskje karakterene nettopp den unge Ellas livsverden, og i dette bildet blir bildene av de andre karakterene mer forståelige.

Ellas vonde erfaringer, menneskene rundt henne og den gradvise veien mot noe bedre, er alle forutsigbare og enkle. Språket er godt når vi kjenner Ellas smerte, skjønt trengs det også her litt pirk. Det er for eksempel spekket med vann- og havmetaforer, og disse kan til tider føles parodiske, enda vi skjønner funksjonen med motsetningen skitten/ren. I tillegg kan enkelte skildringer av tvangstanker være så overtydelige at de føles påtatte. Alt i alt er boken imidlertid en godkjent debut av en forfatter vi antakelig får se mer av.

Magnus Grundstad
anmeldelser@universitas.no

Gjør noe

Jeg er så jævlig lei av å høre om folk som ikke gjør ting. Er hobbyen din å se på TV eller å være med venner? Shit man, det var også hobbyene mine da jeg var syv år gammel i 2009. Da levde faen meg Osama Bin Laden OG Michael Jackson. Skjerp deg og få deg et jævla liv. Det er ikke så sinnssykt viktig hva det er. Lær deg sjakk, skriv en bedriten diktsamling, film en sextape, skyt opp heroin, engasjer deg politisk, lær å suge din egen pikk, strikk en kondom, animer hentai,

spill gitar på nach. Jeg gir FAEN, bare gjør noe. Jeg har kun et unntak. Hold deg unna løping, sykling og hva enn som ellers faller under paraplybegrepet *stravamaxxing*. Det suger, og man er ikke kul bare fordi man kan løpe fort. Dinosaurene ble utryddet for over 100 år siden, så det er ingenting å løpe fra uansett.

August Søreide , journalist i Universitas

Hold kjeft

Jeg er så jævlig lei av å høre om folk som gjør ting. Jeg er ikke på LinkedIn når jeg *doomscroller*, og jeg bryr meg derfor ikke om du var en av 40 andre som ble valgt inn i «styret» til Changemaker, FNs unge nek eller Programutvalget for studier som ingen bryr seg om. Slutt å skryte av ting som ingen bryr seg om. Ille nok er det at Facebook-feeden min blir bombardert med nye profilbilder. Men den største fornærmelsen er når jeg ser panelsamtale med *Holy Yappersen* og

Hvem: Irriterende jævler Hva: hysj Hvorfor: Jeg bryr meg ikke

Kvinnelig Forsker #49. Når popupvarselet kommer tror jeg at du inviterer meg på en hjemmefest. Jeg gleder meg til å pilse, danse, chille. Men nei. Du inviterer meg til et helvete om Kyrgyzstan sin offentlige boligsektor på Auditorium 3 klokken 05:30 på en lørdag. Jeg har to anbefalinger til deg. Nummer en: HOLD KJEFT.

August Søreide , journalist i Universitas

Plate:

Oscar Blesson kutter bredere

Oscar Blesson serverer gjennomført, lett fordøydelig pop-rap på sitt andre album.

et kutt dypere...

Hvem: [Oscar Blesson](#)
Plateselskap: [Just In Time Ent.](#)

Oscar Blesson har de siste årene markert seg som en av artistene å følge med på i rap-Norge. Allerede på debutalbumet i 2022 hadde han med seg anerkjente stemmer som Arif Murakami, Amara og Jonas Benyoub. På sitt andre album *et kutt dypere...* ønsker Oslo-rapperen å tydeliggjøre sin egen stemme, og forklare hvorfor den av og til bærer på så mye smerte.

På tittelsporet spytter Blesson ut alt som gjør ham usikker, med stor sikkerhet. Omgitt av spente, pumpende strykere leverer han oppsiktsvekkende tekstpassasjer. Alle leveres med en hastende, men kontrollert flyt. En av dem er: «Denne kroppen er blitt et panser. Jeg så fatter'n gikk fra mor. De skiltes ikke, det var cancer».

Mot slutten av låta er han sikrere på hva som er hans mål for livet, og dermed også for albumet: det kompromissløse.

Stort potensiale

Likevel viser kompromissene seg etter et par låter. Skal han kutte dypere, eller så vidt streife klisjeenes overflater? Skal han komme med hard og rå synth-trap, eller myk og oppskriftsfølgende svensk popsang? Et enhetlig album, eller et knippe radiolåter? Det virker ikke alltid som om Blesson klarer å bestemme seg. Det kan selvfølgelig være en styrke, siden det ikke begrenser ham til å lage kun én type låter. Sjangerbrytende artister er ofte de beste. På det nye albumet holder Blesson seg imidlertid alltid trygt innenfor hver låts valgte sjanger, også når det er tydelig at han kan utforske.

«Si Meg» blir en generisk afro-beat-låt, med intetsigende akkorder og vers tappet for Blessons kunstneriske preg. Etter en bridge på autopilot avsluttes låta med en antiklimatisk gjentakelse av det allerede tørre refrenget. Det høres ut som at det musikalske har planer om å gå lenger, men

stopper halvveis. I kompromissene ligger det ikke dårlig musikk, tvert imot. Men musikken holder ikke alltid lovnaden om å kutte dypere.

Varierte vibber

Før kompromissene kommer imidlertid to av platas høydepunkter. På den hjerteskjærende kjærlighetserklæringen til hans avdøde far, «Pappa», med nesten litt i overkant melankolsk piano, gjør rapperen det umulig ikke å kjenne en eller annen øm fysiologisk respons. Linje etter linje, noen til og med på fransk,

tar Blesson lytteren lenger og lenger inn i sorg og savn. Tappet av faren blør over i stemmen hans og farger albumet generelt.

Med den smilnngytende låta «Top Class» dekker produsent Marcel Basima over sorgen med spretten perkusjon og oppløftende piano-akkorder. For å si det som Blesson: «Er det vibber du ser etter, er det nok her». Smerten er imidlertid fortsatt å finne mellom snakk om nye sko og fete klær. En så å si komplett, med vekt på lett, låt.

Nedfilt råskap

«Baby Get Loose» er et energisk *club anthem* med et førsteverds de aller fleste ville dødd for å slippe å lese høyt for sin mor. Likevel fester den seg ikke, fordi den føles i overkant trygg. Også gjestartistene Christian Nanou, vinni og Boman filer ned råskapen i Blesson, og noen instrumentaler har lite som skiller dem fra utallige

allerede eksisterende type-beats.

Likevel finner Oscar Blesson noen rom til å skille seg ut. På «UANSVARLIG» angriper han bokstavelig talt beaten, med dirrende skrik og rå energi. Definitivt noe fans av Travis Scott kan legge til i spillelista si.

På outroen «hvorfor er det sånn?» lander Blesson i «elgitar dynket i reverb»-hjørnet av populærmusikken. Låta er lydmessig relativt langt unna flere av albumets andre ankerpunkter. Det bekrefter følelsen av at selv om Oscar Blesson har kuttet litt dypere, er det først og fremst bredere han har kuttet. Han når derfor ikke nødvendigvis nye, høyere topper. Men selv om Oscar Blessons siste album ikke alltid føles nytt og dypere, er det uten tvil av høy kvalitet. Hittil er det mest definerende ved Blessons stemme, ordene den uttaler.

Haakon Hauge
anmeldelser@universitas.no

OMSLAG: JUST IN TIME ENT.

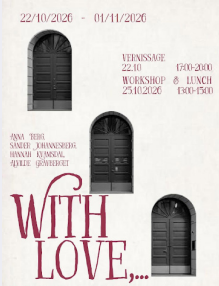
Kulturkalender uke 42 & 43

19-30/10 **Fincel i en leilighet på Grünerløkka**

I samarbeid med Vega Scene setter de fremoverlente folka i Markveien Drueklubb opp denne tillokkende forestillingen. I en faktisk leilighet på Grünerløkka vil publikum møte to unge karer. Begge ligger tydeligvis langt nede hva gjelder samfunnets seksuelle hierarki. Hva er løsningen på dette? Mennene har ulike inngangsvinkler. En mann har åpnet døren for evig selvutvikling, den andre sitter krombøyd over diverse nettforumer. Det blir intimt og litt vondt.

Hvor: Torvald Meyers gate 85H
Når: Mandag 19. oktober (premiere)

22/10-01/11 **Gruppeutstilling på Unge Kunstneres Samfund (UKS)**

Studenter ved masterstudiet Kuratering, Kritikk og Modernismens kulturarv på UiO har fått i oppdrag å kuratere utstillingen «With Love, ...» på UKS. Det er jo et gledelig samarbeid, som man kanskje bør håpe på å se mer av i årene fremover. Institusjonen har et særskilt oppdrag i å løfte unge stemmer på kunstfeltet. I denne omgang har studentene invitert inn kunstnere med kjærlighet som overordnet tema. Utstillingen har som ønske å utforske hva som oppstår i våre relasjoner når minner, av ulike årsaker, forvitrer.

Hvor: Keyzers gate 1
Når: Torsdag 22. oktober (vernissage)

22/10 **En kveld med Anna og Sunna på Nieu Torshov**

Relativt lave skuldre, både kjente og ukjente navn, samt en ganske trang sal og nokså dyr pils vil prege dette standup-konseptet, hvor to unge komikere dukker opp som kledelige konferansierer. De har invitert folk de selv synes er morsomme. Det er et godt utgangspunkt.

Hvor: Nieu Scene (Torshov)
Når: Torsdag 22. oktober

Krig

I ukens utgave av Universitas kan man lese om studentprotestene i Frankrike, men Ad-Notam redaksjonen har blitt tipset om en rekke lokale studentprotester i Oslo. Først tar redaksjonen turen til Norsk frisørhøyskole, der studentene demonstrerer for å få lov til å lære seg hårfarging tidlig i studieløpet –Fri platina, forteller frisørstudent John Thamas (40+?) for han kaster en molotov mot ledelsens kontorer. Redaksjonen anser ikke situasjonen som trygg, og tar heller turen mot samfunnsvitenskapelig fakultet ved Universitetet i Oslo, der det pågår en aksjon for å få en ekstra papirsøppelkasse på lesesalen. –Våre forbilder er Max Manus, Røde Khmer, og Hizbollah forteller lederen av demonstrasjonen(?), som

foretrekker å holdes anonym –De kaller meg Mr. X forteller han oss. Gjennom forklaringen av saken blir det tydelig for redaksjonen at dette på sitt beste er sivil ulydighet. –Planen for å kneble det autoritære søppelsystemet er enkel, vi kaster papir i restavfalldunken, Mr. X ler som om han har kommet med den ondeste planen siden Lolita-ekspressen gikk. Sist drar redaksjonen til Steinerhøyskolen og møter Kuhl Fyr (22) –Vi ville egentlig bare skulle vite at vi eksisterte, mission completed, forteller han smilende og går.

Frank

Ukas studentvin

HUSETS: En herlig, frisk og fruktig duft som lurer oss litt innpå. Tysk chardonnay, det kan da være interessant. Dessverre skuffer hvitvinen smakspalettene våre idet de møtes. Smakene er for generiske. Det er friskt og mineralskt, med smak av syrlige frukter. Vi sitter ikke igjen med så mye annet enn at det smaker greit, også har man ikke akkurat gjort et kupp heller. Vinen tar et par av panelistene tilbake til Flesland *airport lounge*. Noe jeg velger å tolke som en negativ assosiasjon. Det minner litt om når man bestiller husets hvitvin i sydligere strøk, også blir man ganske så positivt overrasket. For det er godt, men ikke godt nok. Det kan være en kombinasjon av å være bakfull og å ha høye forventninger, men jeg ble rett og slett nokså skuffet. *Vinurderingen skjer i samråd med redaksjonen i Universitas.*

Zähringer Chardonnay

Pris: 250,00 kroner
Land: Tyskland, Baden
Alkohol: 13,00 prosent

Gyri Høiset,
vinanmelder i Universitas

#MeTree – for det er ikke treets skyld

Det handler om å se skogen for trær og ikke bare voldtektene som finner sted der!

En liten fugl fortalte meg nylig om to små jenter på fem år som hadde blitt voldtatt av en mann i skogen. En grusom hendelse, selvsagt. Men verre skulle det bli! Responsen på hendelsen? Å KUTTE NED HELE JÆVLA SKOGEN! Et helt økosystem må betale for én manns handlinger.

Er dette rettferdighet? Hvor er trærnes rettssikkerhet? Mens overgriperen er et enkelt individ, består skogen av tusenvis av arter som nå straffes kollektivt for noe de ikke har gjort. Saklig!

Det var visst ikke nok at trærne var vitne til barnevoldtektene. De måtte også bli utsatt for tremord – et økologisk drap der en hel skog dømmes kollektivt for én manns handlinger. I tillegg går det rykter om at nevnte trær nå er blitt til papiret som Cornell 7 skrev sine straffeessays på. Som om motorsaga ikke var nok, måtte skogen bli råmaterialet for de selvhøytidelige essayene. Først vitner, så ofre, og til slutt gjenstand for moralsk posering. Jeg vil heller fri den jævla

guttegjengens enn å gi dem et eneste a4 ark til!

Det er lite «Rest in Peace» over en slik skjebne. For trærne ble det snarere «Rest in Pieces» – flis for flis, essay for essay.

Nedhogging av skog er et større overgrep mot menneskeheten enn barnevoldtekt. Menneskelige traumer kan alltid behandles gjennom terapi. Prøv å send en hel urskog til psykologen, du!

Nok er nok. Kan man ikke forandre systemet, får man spille etter dets egne regler. Dersom logikken er å drive massehogst av alle områder der barnevoldtekt finner sted, foreslår jeg herved vår nye strategiplan: vi samler pedofile og NUs yngste medlemmer på oljeplattformer under slagordet «strategisk barnevoldtekt for miljøet». Da kan man aksjonere med en kollektiv pedofil runkesirkel på helidekket, akkompagnert av kongen av pop og pedo, Michael Jackson med sin «Earth Song». Sangen mest for å tydeliggjøre for alle utad hva protesten er for. Så vil vi endelig bli kvitt

de jævla plattformene også.

For her må NU lære av FpUs strategi, som åpenbart er forklaringen på skognedleggingen. Tenk på de viktigste øyeblikkene for FpUs oppslutningsboom de siste årene. Først lanserer de en karismatisk Drako Malfang med en lidenskap for å brenne grønt. Neste åpenbare steg? Jo, barnevoldtekt.

Derfor markerer de medlemmer under 16 slik DNT markerer trærne i skiløypa: etter nytteverdi for hvite menn og fullstendig uten samtykke.

Du vet hva de sier: «Hvorfor kan ikke jeg gråte når fuglen på den grønne gren». Om tjue år kommer ingen til å forstå hvorfor denne vitnen er så sabla morsom. Alle grenene kommer til å være kuttet og alle fugler døde.

Finner du også denne skjebnen trist? Del budskapet, bruk emneknaggen, følg den nye strategiplanen og husk at rettferdighet ikke kan oppnås med motorsag.

KVISS-KIRIAN

1. I hvilket land ble Fatima Zahra El Mansouri nylig landets første kvinnelige statsminister?
2. Hvilken kommune var den første til å få et offisielt besøk av kong Haakon VIII?
3. Hva er en føljetong?
4. Hva heter regissøren av filmen «Drømmer», som blant annet vant Gullbjørnen under Filmfestivalen i Berlin i 2025?
5. Hvilket band fikk sin største hit med «Losing my religion» i 1991?
6. Hva heter det eneste albumet Jeff Buckley rakk å gi ut før han døde?
7. Mange kjenner til Jeff Buckleys cover av «Hallelujah», men hvem skrev originalen?
8. I hvilken film, regissert av Martin Scorsese, møter vi hoved-

karakteren Travis Bickle?

9. Hva var motivasjonen bak attentatforsøket på Ronald Reagan i 1981?
10. Hvilket land i Europa var sist ute med å gi kvinner stemmerett?
11. Hvilken by med mer enn én million innbyggere ligger på flest høydemeter?
12. I hvilket år debuterte Lionel Messi på Argentinas landslag?
13. Nevn ett av de to landene utenfor det amerikanske kontinentet som har deltatt i Copa América?
14. Hva står akronymet BASE for i basehopping?
15. Hvilket bær har det vitenskapelige navnet Vaccinium myrtillus?

16. Mont d'Or er nå kommet i butikkene, men hva er det og hvor kommer det fra?
17. Hva heter delikatessebutikken etablert i 1994 på St. Hanshaugen, og som nå har filialer på blant annet Mathallen, Via Vik og CC Vest?
18. Ranger disse etter hvor lenge de har eksistert. Det norske flagget, Nintendo og maskinslivet brød.
19. Hvilket år er det snakk om? Sputnik 1 returnerer til jorden, bryggen i Bergen brenner, kvinner får tilgang til det britiske parlamentets overhus, Ursula von der Leyen blir født og Pave Pius XII dør
20. Hva forbinder disse? Madrid og Weber; Hong Kong og La Quiaça; Jakarta og Medellín; Singapore og Quito.?

av Kirian Helgeby,
kvissmaster i Universitas

SVAR/DOM

1. Marokko. 2. Navik. 3. En fortelling eller roman offentliggjort kapitelvis (i avis, tidsskrift e.l.). 4. Dag Johan Hauge. 5. R.E.M. 6. Grace. 7. Leonard Cohen. 8. Taxi Driver. 9. Attenatmannen. 10. Hincley Jr., ønsket å imponere Jodie Foster. 11. Liechtenstein. 12. 1984. 13. Storbyområdet El Alto – La Paz i Bolivia, på ca. 3 600–4 000 meters høyde. 14. Japan og Qatar. 15. 14. Buildings. 16. antennes, spans, earth. 17. De fire katekorene en basehopper hopper fra. 18. Det norske flagget (1821), Nintendo (1889), på Høgen. 19. 1958. 20. Byer som utgjør antipoder (punkter som ligger diametralt motsatt) på jordkloden.

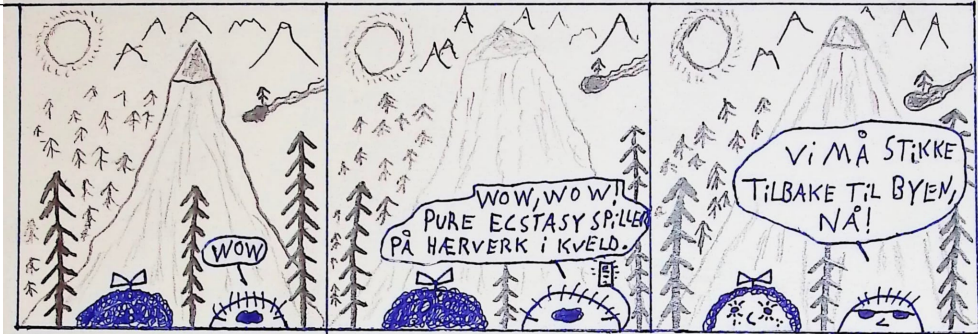
0–4. Exphil på Bali: Du kombinerer chillie studier med sol og klamydia, og tar livet med ro. Det vises.

5–9. AST1010 – Astronomi: Du er smart nok til å utnytte systemet som gratispassasjer, men dessverre stopper det der.

10–14. Juss: Dette var bra, men det rakk ikke helt til topps ... Syt litt på Jodel.

15–20. Honours: WOW! Du er sååå flink!!! Gratulerer! Men så er det kanskje ikke så rart, siden du har egen seksjon i biblioteket?

Tegneserie

av Jesper Solomon